

Ur *Fjärde internationalen* 1-2/1984

Vilken framtid? Socialister debatterar Palestina/Israel

Innehåll

Smaken av mullbär.....	1
Den arabiska revolutionen och nationella frågan i arabvärlden.....	5
Intervju med Moshé Machover	11
Dokument: Socialism eller Massadah	14
Revolutionär realism och kampen för Palestina.....	17
Palestinas valmöjligheter – ett svar till Fred Halliday	29
”För en socialistisk palestinsk republik”	33

Havah Halevi

Smaken av mullbär

Havah Halevi är född i Palestina och uppvuxen på en kibbutz. ”Smaken av mullbär” ger en levande och äkta möjlighet att känna den konflikt staten är byggd på.¹

Byn hette Sarkas, ett namn som förmodligen syftar tillbaka på invånarnas ursprung. De var tjerkeser som kom till Mellanöstern, på ett för mig obegripligt sätt, och bosatte

sig här.² Hur som helst, när jag lärde känna byn var alla invånarna palestinska araber. I själva verket lärde jag egentligen aldrig känna byn. Jag var aldrig där. Men det är bara halva sanningen, och jag skall återkomma till det längre fram.

I våra ögon, fyra- eller femåriga barns ögon, företrädde byn av två kvinnor: Khadija och Hanifa. Det är möjligt att de var djärvare än de övriga, eller att de tjänstgjorde som någon sorts ”diplomater” åt byn. De promenerade ofta omkring i kibbutzen, och så långt jag kan minnas var de huvudsakligen sysselsatta med att plocka *khubeiza* (malva) blad, vilka växte vilt, i mängder, vid vägkanten. När vi frågade varför de plockade *khubeiza* fick vi reda på att araberna kokar bladen och äter dem. Så det första jag någonsin lärde mig om araber var att de äter *khubeiza*. Jag visste självfallet också att de rider på kameler, eftersom kamelerna brukade gå genom kibbutzen och ibland slå läger där. Jag visste att de rider på åsnor längs den vita vägen som troligen sträcker sig bort till världens ände. Men på den tiden fanns det också brittiska och australiensiska soldater i området. Så i mitt medvetande var det fast förankrat att Eretz Israel består av oss såväl som av förbipasserande: araber, briter, australiensare...

Ungefär vid samma tid som jag lärde mig att araber äter *khubeiza* försvann alla dessa förbipasserande, något som jag, ärligt talat, inte fäste särskild uppmärksamhet vid. Självklart åtföljdes briternas avresa av många kommentarer i radion och på kibbutzens gård. Vad gäller det faktum att man inte längre såg till Khadija och Hanifa, finns det många händelser som

¹ Artikeln är översatt ur boken *Debate on Palestine*, Fouzi el-Ansmar, Uri Davis, Naim Khader (red.), Ithaca Press, London 1981.

² Efter Rysslands seger över ottomanerna 1878 utvandrade många tjerkesiska klaner och familjer som var lojala mot den ottomanska regimen till olika länder i det ottomanska riket. Den ottomanska sultanen Abd al-Hamid stödde tjerkesernas omflyttning och tilldelade dem land bl a i Palestina, där det finns två tjerkesiska byar Kufr Qama i nedre Galileen och Rikaniyya i övre Galileen. Försöket att låta tjerkeserna bosätta sig på kustlandet i norra Sharon, där de grundade byn Sarkas, misslyckades, och de tjerkesiska urinvånarna ersattes så småningom av inhemska palestinska araber. 1947 hade byn 400 invånare.

passerar revy framför ett barns ögon, och vars plötsliga framträdande och lika snabba försvinnande han eller hon uppfattar som en självklarhet. Senare fick jag veta att byn hade jämnats med marken av bulldozers, och jag blev litet rädd. Därefter glömde jag, och det gick många år innan Sarkas på nytt skulle framträda inför mina ögon som en plats där människor en gång hade bott.

Den raserade byn blev kibbutzens soptipp. Jag vet inte vem som var den första att upptäcka att det fortfarande, mitt bland ruiner, damm och stank, stod ett mullbärsträd kvar – ett stort mullbärsträd som på sommaren bar stora mullbär: svarta och utsökt söta. Mullbärsträden i kibbutzen odlades under mycken bevattning och deras frukt var därför en aning vattning. I alla händelser var de alldeles för höga att klättra i. Men det här mullbärsträdet var lågt, vitt förgrenat och tungt dignande av frukt, till stor förtjusning för en liten flicka som var ganska stillsam och klumpig, och som älskade mullbär. Därför vallfärdade vi till mullbärsträdet varje lördag, stod runt det i timmar och åt av dess frukt, för att sedan återvända hem med händer och ansikten nersölade av mullbärssavens mörka färg. Det hände aldrig, inte en enda gång, när vi stod där bland ruiner och damm i den heta solen, att vi talade om, eller tänkte på, invånarna från Sarkas som tidigare hade bott där: Vart tog de vägen? Varför försvann de?

Det är efter femton år av svår politisk utveckling som jag ser denna grupp barn sluka mullbär mitt i en utplånad by, och jag kan helt enkelt inte förstå. Hur skall man förklara denna fullständiga blindhet?

Under flera års tid brukade jag gå till Sarkas på lördagar. Ibland i sällskap. Andra gånger ensam. Sarkas fanns inte längre personifierad i Khadija och Hanifa. Byn var nu reducerad till stanken från kibbutzen och mullbären på sommaren. På var sida om vägen till Sarkas fanns häckar av sabrkaktus, men idag har de alla försvunnit, förutom i böcker och i arabiska byar, där de lever vidare. På sommaren brukade sabrn bära frukt, och hissa mängder av mycket små röda och orange flagor som fästes vid deras avrundade flaggstänger som under en sommarhögtid. När sabrkaktusens frukt var mogen dök arabkvinnorna fram ur intet, fyllde sina stora plåtburkar med den röda och orange frukten, och gick sedan sin väg. Idag minns jag dessa kvinnor och frågar mig: Varifrån kom de? Vilka var de? Förvisade byinvånare? På kvällen när de äter frukten de plockat

eller säljer den vid vägkanten, minner då smaken om deras förlorade hem?

På den tiden ägnade jag dem inte minsta lilla tanke. Arabernas tillfälliga uppenbarelse var ett bestående faktum. De hade alltid åkt förbi längs den vita vägen på en åsnekärria, dykt upp vem vet varifrån, för att åter försvinna bort i det okända. Endast en gång, av någon anledning...Det var kväll och jag deltog i en stor scoutlek, ett slags tapperhetsprov. Jag gömde mig bakom sabrhäcken i väntan på att de som jagade mig skulle gå förbi. Jag satt där länge, stilla i mörkret. Plötsligt var de med mig, kvinnorna från Sarkas: Kvinnorna som plockar *khubeiza* längs vägkanten; kvinnorna med de långa knivarna som stjal vete från kibbutzens fält; kvinnorna med vattenkannor och torra vedknippen på huvudet. Långsamt, mycket långsamt, smög förbi på sina bara fötter, mörka och tysta. Deras runda konturer, liksom sabrkaktusens blad, smälte samman med mörkret omkring, tyst.

Idag står på stället en stor förädlingsfabrik för jordbruksprodukter – ett exemplariskt kooperativt företag. Men kullen, Sarkas-byns kulle, var är den? Hela området jämnades med marken. Runt den enorma fabriken planterades apelsinlundar, och det finns inte en enda huggen sten som vittnesbörd. Men jag minns ändå, och jag vittnar.

1961 gifte sig en ung kvinna från kibbutzen Gib'at ha-Sheloshah med en ung arab som arbetade i hennes kibbutz. Eftersom denna inte tillät dem att bo kvar, sökte de tillstånd att bosätta sig i "min" kibbutz. Debatten om huruvida de skulle tas emot i kibbutzen eller inte,

varade i över ett och ett halvt år och skakade om kibbutzen på ett sätt som ingen annan fråga gjort, vare sig förr eller senare. Den skar rakt igenom familjer, drev söner till uppror mot sina föräldrar, ställde bröder mot varandra och äkta män mot sina hustrur. Ledningen för kibbutz-federationen Ha-Shomer ha-Tza'ir sammankallades för att redogöra för sin uppfattning (de var emot parets anslutning) och hotelser om att lämna kibbutzen på denna fråga kunde höras i båda lägren. Det blandade paret” togs till slut inte emot av kibbutzen. Båda lägren var trötta på oändliga debatter och gräl. I en bitter diskussion som jag, som var för att de skulle få bosätta sig vår kibbutz, hade med en av ledarna för den motsatta uppfattningen, sade han till mig: ”Vet du att Rashid härstammar från byn Sarkas? Tror du att han kan bo här, uppfostra sina barn här och på andra sidan gatan ständigt se kullen som en gång var hans by *utan att tänka någonting?*”

I det ögonblicket, samtidigt med den brännheta solen och dammet, kände jag i munnen smaken av mullbär, och jag förstod vad hemland betyder. Jag förstod dessutom, för första gången, vagt och avlägset, och med litet rädsla, att detta hemland, sångernas och skolböckernas hemland, helt enkelt är smaken av mullbär, dammlukten, den fuktiga jorden på vintern, himlens färg, och att detta inte endast är hemland för mig, utan även för Rashid Masarwa. Just i det ögonblicket, mitt under diskussionens hetta, smaken av mullbär, och chocken, dök ett fruktansvärt minne upp.

Det var mot slutet av 1948 års krig, efter det att vi vunnit kriget, besekrat de arabiska arméerna och bildat en egen stat. Vi låg i sängen, åtta barn i barnens hus. Det var natt. På avstånd hörde vi ett tungt och dånande oljud. Det kom inte långt bort ifrån, men man kunde klart höra att det inte kom inifrån kibbutzen. Det fortsatte i all oändlighet, och när jag frågade vad detta utdragna och ihållande oväsen var, talade ett barn om för mig att två kibbutz-medlemmar gått till Sarkas med bulldozers för att förstöra arabernas hus. I verklig rädsla för arabisk hämnd, frågade jag: ”Men vad kommer araberna att göra när de återvänder och ser att vi förstört deras hem?” Då svarade han: ”Det är just därför vi förstört deras hem, för att de inte skall komma tillbaka”.

Jag förstod då att saken var förlorad. Rashids hem förstördes för att förhindra honom från att återvända; för att han, hans mor i den långa, svarta klänningen, som går upprätt med vedknippet stolt balanserat på huvudet, och alla hans syskon, som springer barfota på stenarna, inte skall återvända. Ännu idag förhindras han från att återvända.

I december 1972 skakades hela landet om av det som i pressen kallades för ”historien om spionage- och sabotagenätverket”. Ett trettiotal arabiska och sex judiska ungdomar, israeler, fängslades anklagade för att ha bildat en ”sabotageorganisation” – styrd av syrisk underrättelsetjänst – i syfte ”att skada statens säkerhet”. En av de judiska ungdomarna som häktades, en ung man på 26 år, kom från ”min” kibbutz. En annan, som kom från den arabiska byn Jatt, var en yngling vid namn Mahmut Masarwa. I sitt försvarstal sade han följande:

”Ärade domstol, Ärade domare,

Min far föddes i byn Sarkas, nära kibbutz... i trakten av Haderah. Min far var son till en bonde. 1948 skiljdes han från sin jord. Han fördrevs med våld. Hans jord beslagtogs. Hans hem förstördes. Där det legat byggdes en fabrik åt kibbutzen. Min far tvingades ut att söka lönearbete för att försörja... (sin familj). Vi flyttade in i ett litet hus: tolv personer i ett utrymme på två gånger tre meter. 1957, jag minns detta väldigt väl, ett år efter Sinai-kriget, sade min far till mig och min bror som är här (i rättsalen): ”Gå ut och arbeta så att du åtminstone kan hjälpa mig att betala dina studier...” (Citerat ur det officiella protokollet från rättegången.)

”Min bror som sitter här i rättsalen!”

Hans bror som satt där var Rashid Masarwan, som 1%1 ansökt om tillstånd att få bosätta sig i kibbutzen tillsammans med sin judiska hustru. Det var Rashid Masarwan, han som hade sagt till kibbutzmedlemmarna: ”Jag vill bo här som en lojal kibbutzmedlem vilken som helst. Jag vill att mina barn skall veta att deras far är arab. Jag vill att de skall känna till Koranen, och fira alla judiska helgdagar, men samtidigt veta vad Ramadan är. Jag vill att deras farföräldrar skall komma och hälsa på dem här i kibbutzen, och att de i sin tur skall åka till byn, under loven, för att hälsa på dem”.

Nu sitter han här, Rashid Masarwan, och ser sin bror dömas för att ha velat med vapenmakt ta det han själv hade hoppats få genom att begära tillstånd, och ingen broderskap i världen kan hjälpa dem.

I Ramleh centralfängelse möttes sönerna från den fördrivande kibbutzen och den fördrivna byn igen. Endast en yngling, Udi Adiv¹ från kibbutzen, beslutade sig för att gå över till byn. Men i världen finns ingen plats för de naiva. Om fångar verkligen drömmer i fängelse, ser alldeles säkert båda fångarna i sina drömmar himlens färg, och kanske känner de även smaken av mullbär.

Översättning Christina Schmidt

---

¹ Udi Adiv dömdes till 17 års fängelse för sina kontakter med det palestinska motståndet 1972. Idag pågår en bred kampanj i Israel och internationellt för att han skall frigges. Enligt israelisk praxis borde han släppas efter 2/3 av strafftiden, men myndigheterna vägrar göra det så länge Adiv inte accepterar de förmåner som judiska fångar normalt har framför palestinska i israeliska fängelser.

Abu Sa'id, Moshé Machover¹

Den arabiska revolutionen och nationella frågan i arabvärlden

”Den arabiska revolutionen och nationella problem i arabvärlden” sammanfattar en del av den analys av sionismen och av den arabiska revolutionen som utarbetades av Matzpen under 60-talet.

Det är inte vår avsikt att i denna artikel diskutera den nationella frågan i allmänhet eller att utveckla ämnet utifrån abstrakta principer. Vår allmänna utgångspunkt är den revolutionära marxistiska ståndpunkten vad gäller den nationella frågan. Vi tar dessutom bara upp denna fråga här i den mån den berör den arabiska socialistiska revolutionens problem: Vårt huvudsakliga intresse gäller hur den nationella frågan påverkar den revolutionära rörelsen i Mashreq (östra Arabvärlden).² I detta område existerar, i verkligheten, inte ett utan flera sammanvävda nationella problem.

Först och främst finns den arabiska befolkningens – den överväldigande majoriteten i området – egna nationella fråga. Utöver detta finns problemen med de olika icke-arabiska nationaliteter som lever där.

Låt oss börja med att analysera den arabiska nationens, majoritetens, nationella problem. Bara en liten del av denna nation är för närvarande underkastad direkt utländskt herravälde och förtryck: De palestinska araberna som lever under israelisk ockupation eller drivits i landsflykt av Israel. Vi skall senare återkomma till denna sida av problemet, som har mycket stor politisk betydelse trots att den bara berör en liten del av den arabiska nationen direkt. Med undantag för detta har Mashreq uppnått politiskt oberoende – men också blivit extremt balkaniserat. Den arabiska nationens främsta nationella problem är alltså dess enande.

En enad nation är nödvändig, inte bara för att araberna i Mashreq delar en lång gemensam historia, ett språk och ett kulturarv. Det är, först och främst, nödvändigt därför att den nuvarande politiska uppstyckningen av Mashreq utgör ett enormt hinder för produktivkrafternas utveckling och underlättar imperialismens utsugning och herravälde. Det var i själva verket de imperialistiska makterna som i sitt eget intresse åstadkom balkaniseringen av östra arabvärlden.

Genom att dela upp regionen mellan sig, kunde de lättare behärska varje del för sig, spela ut en del mot en annan. Men denna uppsplittring är ett hinder för den ekonomiska utvecklingen, därför att de olika delarna ömsesidigt kompletterar varandra. Varje del saknar något som de andra har i överflöd. Regionens främsta naturliga rikedom är oljan. Men det mesta av oljan är koncentrerad till små efterblivna miniatyrstater med liten befolkning. (Till och med Libyen, som ser jättelikt ur på kartan, är i verkligheten litet. Det mesta av landet är obeboelig öken och dess befolkning uppgår till cirka 1,5 miljoner. Detsamma gäller för Saudi-Arabien; dess

¹ Abu Sa'id (Jabra Nicola) lämnade det palestinska kommunistpartiet och tillhörde Fjärde Internationalen i mer än tre årtionden, till sin död 1974. Genom sin erfarenhet, kunnighet som marxist och sin internationalism hade han en stor betydelse både för Fjärde Internationalen och Matzpens syn på dessa frågor.

Moshé Machover tillhör grundarna av Matzpen, som bildades 1962, där han deltog i utarbetandet av en marxistisk syn på Israels dubbla karaktär, som kolonialistisk stat och klassamhälle. Han är i dag medlem av den Socialistiska Organisationen i Israel och redaktör för tidskriften **Khamsin**. Efter en brytning inom Matzpen 1972 tillhörde Sa'id till Fjärde Internationalens sektion Revolutionära Kommunistiska Förbundet och Machover SOI. (Som framgår av **Socialism eller Massadah** har RKF:s uppfattning senare delvis förändrats.)

² Med ”östra arabvärlden” eller Mashreq avser vi den arabisktalande världen öster om Libyen, dvs det gamla historiska Mashreq plus Egypten.

befolkning uppgår visserligen till sex miljoner, men detta är i ett land vars yta är fyra gånger större än Frankrikes).

Dessa oljestater är de mest efterblivna i området och har ingen ekonomi att tala om, vid sidan av oljan. De enorma oljeinkomsterna delas sinsemellan av imperialismen och en liten härskande klick som spenderar sin andel på slösande lyx. Knappt ett öre av dessa sagolika rikedomar investeras i uppbyggnaden av den lokala ekonomin. (När oljeshejkerna investerar gör de det inte lokalt utan i Västvärlden.)

När oljereserverna slutligen är uttömda kommer oljestaterna att stå utan någon produktiv ekonomi, som en oas vars källor sinat. All den rikedom som utvunnits kommer att vara förspild ur den lokala ekonomins synvinkel.

Å andra sidan tvingas länder som Egypten och Syrien att dra på sig ofantliga utlandsskulder för att utveckla sina ekonomier – en bitter ironi om man betänker att ett års oljevinster skulle varit tillräckligt för att finansiera tre Assuandammar. En liknande komplementaritet råder när det gäller tillgången på odlingsbar mark i ett arabiskt land och överskott på landsbygdsbefolkning i ett annat.

I hela regionen speglas dess historiska, kulturella och ekonomiska faktorer livligt i de arabiska massornas medvetande. Strävan efter att ena den arabiska nationen är en av de djupast rotade föreställningarna hos dessa massor. Men för att uppnå detta enande krävs kamp för att störta imperialismens herravälde, som är själva upphovet till den rådande balkaniseringen. Och äkta anti-imperialistisk kamp innebär också att samtidigt bekämpa även de härskande klasserna i de arabiska länderna.

De arabiska ländernas politiska oberoende var inte frukten av en segerrik folkslig revolution, utan av rivalitet mellan imperialistiska makter och en kompromiss mellan dessa och de lokala härskande klasserna. Som en följd av denna kompromiss har de lokala härskande utverkat så stora eftergifter som de kunnat från imperialismen. Det direkta utländska politiska styret upphörde, och ersattes av ett nykolonialt arrangemang. De lokala härskande klasserna blev imperialismens medhjälpare i en allians för att exploatera de arbetande massorna i området. Båda sidor har intresse av att upprätthålla denna allians eftersom båda fruktar den socialistiska revolution som skulle sätta punkt för deras profiter och privilegier. Följaktligen tjänar såväl imperialismen som den lokala partner som biträder den på status quo, och de är beredda att försvara det bestående med näbbar och klor.

De härskande klasserna i området har också utvecklat mycket lokala ekonomiska intressen, de där ett land konkurrerar med de andra. Denna ekonomiska rivalitet har lett till politiska motsättningar och konflikter, vilka imperialismen underblåser. Alla dessa ekonomiska och politiska konflikter, liksom det faktum att enande av nationen kräver anti-imperialistisk kamp och massmobilisering, gör att de lokala härskande klasserna inte bara är oförmögna att ena nationen – de motsätter sig att göra det, trots de läpparnas bekännelser de hänger sig åt för att bedra massorna. Av allt detta följer att enandet av den arabiska nationen – det främsta nationella problemet för araberna i Mashreq – inte bara kan uppnås genom att de nuvarande härskande klasserna störs, dvs genom en socialistisk revolution.

I Europa var lösningen av de nationella frågorna en viktig del av den borgerliga revolutionens uppgifter. Men i Tredje världen har de lokala egendomsägande klasserna visat sig oförmögna att genomföra en borgerligt-demokratisk revolution. Därför återstår en sådan revolutions ofullbordade uppgifter att lösa för proletariatet i en socialistisk revolution. Den kommande revolutionen i östra arabvärlden kan inte vara nationellt-demokratisk. Den måste vara en socialistisk revolution, ledd av arbetarklassen, med stöd av en allians med bönderna. Antingen en proletär socialistisk revolution, eller ingen revolution alls.

Denna socialistiska revolutions uppgifter är av sådan natur att den endast är tänkbar som en revolution i hela Mashreq. Det innebär inte att den måste äga rum samtidigt i alla delar av regionen; vad det innebär är att även om den startar i en del av regionen, måste den genomföras under den all-arabiska revolutionens fana, därför att dess omedelbara politiska målsättningar kommer att vara att upprätta ett enat socialistisk Mashreq. Vidare kommer en revolution i ett arabiskt land omedelbart att utlösa en intervention från de härskande klasserna i hela regionen, med stöd från imperialismen. (Detta är inte en rent teoretiskt grundad förutsägelse: I det fördrag som upprättade det så kallade förbundet mellan Syrien, Egypten och Libyen finns en klausul som uttryckligen säger detta!) Under dessa förhållanden kan bara två möjligheter finnas – antingen en segerrik revolution i hela området, eller att den revolution som startat krossas.

Revolutionen i Mashreq måste alltså vara en och odelbar. Den kan inte genomgå ett fristående första nationellt demokratiskt stadium, och den kan inte segra i varje land för sig. Den måste omedelbart resultera i upprättandet av ett enat socialistiskt Mashreq.

Den palestinska kampen

De palestinska araberna är den enda del av den arabiska nationen som befinner sig under direkt utländskt välde. Den väpnade palestinska motståndsrörelse som utvecklades efter kriget 1967 ansåg att dess uppgift enbart gällde Palestina. Till och med de palestinska vänstergrupper som stödde tanken på en socialistisk revolution förvisade denna till ett avskilt senare stadium.

Vi kritiserade då denna tendens och pekade på de faror som den medför. Vi skrev i en artikel med titeln ”Kampen i Palestina måste leda till en arabisk revolution” (Black Dwarf, 14 juni 1969):

”Såväl styrkeförhållandena som teoretiska överväganden visar att det är omöjligt att begränsa kampen till ett land. Vilka styrkeförhållanden råder? Det palestinska folket för en strid där det konfronterar sionismen, vilken stöds av imperialismen; det hotas i ryggen av de arabiska regimerna och den arabiska reaktionen, vilka också stöds av imperialismen. Så länge imperialismen har viktiga intressen i Mellanöstern är det inte troligt att den upphör med sitt stöd till sionismen, dess naturliga allierade, och tillåter att den störtas; den kommer att försvara sionismen till sista oljedroppen. Å andra sidan kan imperialismens intressen och herravälde i regionen inte krossas med mindre än att dess medhjälpare och allierade i utsugningen, de härskande klasserna i arabvärlden, störtas.

Den slutsats som måste dras är inte att det palestinska folket skall vänta i tysthet tills imperialismens makt störtas i hela regionen, utan att det måste förbinda sin kamp med en bredare kamp för politisk och social frigörelse i hela Mellanöstern... Trots att den förefaller revolutionär, är den formel som begränsar sig till att gälla Palestina följden av en reformistisk attityd som söker efter dellösningar inom ramen för de förhållanden som idag råder i regionen. I själva verket kan dellösningar bara komma till stånd genom en kompromiss med imperialismen och sionismen.”

I samma artikel visade vi varför de arabiska regeringarna uppmuntrar den inställning som är förhärskande bland de palestinska grupperna, enligt vilken de bör begränsa sin kamp till att gälla enbart palestinska frågor:

”Även om det enbart är för den palestinska saken så hotar massmobiliseringar i de arabiska länderna i sig själv de sittande regimerna. Dessa regimer vill därför isolera den palestinska kampen och lämna den helt och hållet till palestinerna. De arabiska regeringarna – såväl reaktionära som 'progressiva' – försöker att köpa stabilitet för sina regimer genom att betala en lösen till de palestinska organisationerna. Till yttermera visso vill regeringarna använda sig av detta finansiella bistånd för att styra in den palestinska kampen på banor som är politiskt lämpliga för dem, att manipulera den och utnyttja den i köpslagen om en politisk lösning som de finner acceptabel... De

fyra stormakterna möts nu för att komma överens om en lösning som sedan kommer att tvingas på regionen. Om de arabiska regimerna når sina mål genom denna lösning kommer de att vara beredda att överge palestinierna, och till och med att ta aktiv del i denna politiska och fysiska likvidering av den palestinska rörelsen. De fyra makterna kommer troligen att kräva detta som ett villkor för en politisk uppgörelse.”

De händelser som följde visade att denna analys och förutsägelse var korrekt in i minsta detalj, i synnerhet då den hashemitiska regimen i Jordanien krossade gerillastyrkorna där i september 1970. Den stöddes av imperialismen och Israel, och de arabiska regimerna delar skulden. Vi kan bara upprepa den slutsats vi drog i denna artikel. Den palestinska frågan kan bara lösas genom en allmän arabisk socialistisk revolution och inom ramen för ett enat socialistiskt Mashreq.

Problemet med den israeliska nationen

Utöver arabernas egen nationella fråga finns också problemet med de icke-arabiska nationella folkgrupperna som lever i Mashreq – kurderna i Irak, syd-sudaneserna och de israeliska judarna. Lösningen på detta problem hör också till den kommande all-arabiska socialistiska revolutionens uppgifter. Den bör därför betraktas inom ramen för den enade, socialistiska arabvärld som denna revolution kommer att skapa.

Vad gäller kurderna och syd-sudaneserna är den arabiska vänstern i allmänhet överens om att dessa, som förtryckta nationaliteter skall ges rätten till självbestämmande. Det fall där man inte är överens på motsvarande sätt är när det gäller de israeliska judarna. Huvudargumenten mot att tillerkänna dem rätten till självbestämmande är, för det första att de inte är en nation, för det andra, att även om de är en nation så är de en förtryckande sådan. Det hävdas ibland också att det skulle innebära ett accepterande av sionismen och ett erkännande av staten Israel att tillerkänna dem självbestämmande. Föreställningen att de israeliska judarna inte utgör någon nation är en myt, ett önsketänkande som grundar sig på bristande kännedom om den faktiska verkligheten. I själva verket uppvisar de alla de allmänt accepterade kännetecknen på vad som är en nation. För det första lever de inom ett sammanhängande territorium. Det är sant att de skaffade sig detta territorium genom orätt, genom en koloniseringsprocess på ett annat folks bekostnad. Men det finns många andra nationer som har utvecklats till sådana på ett territorium som erövrats från andra. Man kan, och skall, fördöma sådan plundring; men värdeomdömen är inte relevanta när man objektivt skall definiera vad som är en nation.

För det andra har de ett gemensamt språk, hebreiska. Det är sant att hebreiskan i århundraden har varit ett dött språk och att den har återuppväckts på konstlad väg av politiska skäl. Men det faktiska resultatet är likväl att de israeliska judarna har hebreiska som sitt gemensamma språk, som de använder både i litteratur och i sitt dagliga liv. Med detta språk har de utvecklat en ny kultur som har sin egenart och skiljer sig från kulturen hos de olika judiska samfundet i Öst eller Väst.

För det tredje har det judisk-israeliska samhället sin egna socioekonomiska struktur, med sin egen klassuppdelning precis som i andra kapitalistiska samhällen. Att den israeliska ekonomin är starkt subventionerad av imperialismen ändrar inte det grundläggande faktum att det israeliska socio-ekonomiska systemet existerar som en verklig och specifik företeelse.

Slutligen har alla dessa faktorer bidragit till att skapa ett israeliskt nationellt medvetande. Det är sant att sionistisk ideologi har bidragit till uppkomsten av detta medvetande genom att på konstgjord väg uppamma ett ”judiskt nationellt medvetande”, som påstås omfatta inte bara de israeliska judarna utan alla judar i världen. Sionismens metoder har varit självmotsägande. Den återupplivade hebreiskan för att gynna de olika judiska samfundens band med varandra och med deras antika historia. Men genom att detta återupplivande bara hade framgång i

Palestina blev det faktiska resultatet att de kulturella banden mellan de israeliska judarna och judarna på de olika platser de härstammade från skars av. För att uppmuntra judisk invandring till Palestina kämpade sionismen mot den kultur och mentalitet som rådde bland judarna i diasporan (judenheten utanför Palestina, ö a); även om detta innebar att den bidrog till att skapa en *avskild* israelisk kultur och mentalitet. Men eftersom sionismens mål är att samla *alla* judar i Israel och eftersom den behöver materiellt och moraliskt stöd från judarna i hela världen, så kämpar sionismen samtidigt så gott den kan mot de israeliska judarnas känsla av att vara annorlunda och för att stärka deras känsla av identifikation med alla judar i världen. Så under trycket av den sionistiska ideologin å den ena sidan och inverkan av faktiska materiella omständigheter de lever under å andra sidan, så befinner sig de israeliska judarna i en psykologisk konflikt mellan ett sionistiskt alljudiskt "nationellt medvetande" och ett israeliskt nationellt medvetande. När sionismen har besegrats kommer de israeliska judarna inte att förlora *allt* nationellt medvetande; medan deras konstgjorda all-judiska "nationella medvetande" kommer att tendera att vittra bort, kommer deras specifikt israeliska medvetande tvärtom att förstärkas.

Det hävdas ibland att de israeliska judarna inte kan utgöra en nation därför att det kommer ett ständigt inflöde av invandrare till Israel, så att i varje givet ögonblick en avsevärd andel av judarna där är nykomlingar, med sitt eget språk, kultur, etc. Men i det avseendet skiljer sig de israeliska judarna inte från de andra nationer som skapats genom invandring. I alla sådana fall har de nya invandrarna snart assimilerats när väl en nationell egenart utkristalliserats bland de som tidigare bosatt sig där. En amerikansk nation skapades utan att massinvandringen först hade hejdat.

Israel och den arabiska socialistiska revolutionen

Vad gäller argumentet att även om Israel utgör en nation så är det en förtryckande sådan, så är det löjligt att tala om att ge den rätten till självbestämmande. En förtryckande nation har inget behov av att ges en sådan rätt: den har inte bara själv tagit sig den rätten, den berövar också andra den! Det är klart att rätten till självbestämmande bara är meningsfull när det gäller en nation som nekas, eller riskerar att nekas denna rätt.

För närvarande är de israeliska judarna en förtryckande nation. Detta beror på vissa faktorer: sionismens herravälde, dess förbindelser med imperialismen, den aggressiva och kolonialistiska roll den spelar i Mashreq. Men det som diskuteras här är inte de israeliska judarnas självbestämmande nu, under nuvarande förhållanden. Vad som diskuteras här är programmet för den arabiska socialistiska revolutionen. En segerrik arabisk socialistisk revolution måste innebära att sionismen och hela den imperialistiska statsstrukturen störtas samtidigt som det imperialistiska herraväldet i arabvärlden utplånas. Under sådana förhållanden skulle de israeliska judarna inte längre förbli en förtryckande nation; de skulle bli en liten nationell minoritet i arabvärlden. Den fråga som vi reser, och som alla revolutionärer i området måste resa är hur denna nationella minoritet skall behandlas.

Det finns bara tre möjligheter: fördrivning från regionen, tvångsmässigt införlivande eller att ge dem rätten till självbestämmande. Som socialister är vi helt emot de två första möjligheterna. Bara den tredje återstår: Självbestämmande. Att neka dem denna rättighet skulle i sig förvandla dem till en förtryckt nation, och upprätthållandet av en proletär stat är inte förenligt med förtryck av nationella minoriteter.

Det bör understrykas att ställningen som förtryckt eller förtryckare inte är oföränderlig: Att vara förtryckt är ingen garanti mot att bli förtryckare. Judarna har varit förtryckta, men de av dem som utvandrat till Palestina har blivit delaktiga i det sionistiska förtrycket. På liknande

sätt skulle araberna, som nu är förtryckta, själva bli förtryckare om de nekade de israeliska judarna rätten till självbestämmande.

Man måste klart förstå att självbestämmande inte automatiskt innebär avskiljande. Det innebär att avgörandet om att avskilja sig eller att stanna inom samma stat ligger hos minoritetsgruppen, det påtvingas den inte av majoriteten. När det gäller just de israeliska judarna förespråkar vi inte en judisk stat, avskiljd från den socialistiska arabiska unionen. En sådan stat skulle inte vara livskraftig ekonomiskt, militärt eller politiskt. Att Israel kunnat existera hittills beror helt på stödet från imperialismen. Befriade från imperialism och sionism kommer de israeliska judarna inte att ha något annat fungerande alternativ än att integreras (med bibehållande av enbart någon grad av självständighet) i den socialistiska unionen i Mashreq. Men enligt vår åsikt kommer chanserna för en framgångsrik integration av detta slag att bli avsevärt mycket större om avgörandet överlämnas till de israeliska judarna själva. Att neka dem rätten till självbestämmande kommer däremot att tendera att stärka deras separatism och ge upphov till problemet med en förtryckt nationell minoritet som kämpar för separation. Uppgiften att kämpa för integration tillkommer i första hand revolutionärerna bland den nationella minoriteten. Revolutionärer som tillhör majoritetsnationen bör inte försöka påtvinga minoriteten ett beslut.

Vår ståndpunkt är inte abstrakt, den utgår inte från den nationella frågan ”i sig” utan bestäms helt och hållet av hur vi ser strategin för den socialistiska revolutionen i arabvärlden. Att ta med rätten till självbestämmande för de israeliska judarna i revolutionens program kommer att underlätta denna revolution. Det visar de israeliska massorna ett alternativ till sionismen och gör det därmed möjligt att vinna över delar av dessa massor till revolutionens sida. Det är sant att det inte är omöjligt för den socialistiska revolutionen att triumfera i arabvärlden även utan stöd från någon del av de israeliska massorna. Men utan ett sådant stöd kommer revolutionens förlopp otvivelaktigt att bli mycket svårare och mycket blodigare. Att neka dem rätten till självbestämmande kommer driva alla israeliska judar till kontrarevolutionens sida: de kommer att kämpa till det bittra slutet därför att de inte kommer att se något acceptabelt alternativ till sionismen.

Slutligen, innebär inte erkännandet av rätten till självbestämmande för de israeliska judarna att man accepterar sionismen och erkänner staten Israel? Tvärtom, det innebär det motsatta. En sådan rätt kan bara erkännas och bara ha någon mening när sionismen och den nuvarande israeliska staten har störtats.

Men inom vilka gränser skall de israeliska judarna tillåtas utöva sin rätt till självbestämmande? Och står inte denna rätt i motsättning till de palestinska arabiska flyktingarnas rättigheter? Svaren på dessa frågor är sammanlänkade. Naturligtvis får inte de israeliska judarnas rätt till självbestämmande inkräkta på de palestinska arabernas rätt att återvända till sitt hemland och få återupprättelse. Men till och med efter att de återvänt och rehabiliterats kommer de fortfarande att finnas ett sammanhängande område som bebos av en överväldigande majoritet israeliska judar. Inom detta område kommer de att utöva rätten till självbestämmande. Rätten till självbestämmande har inget med Israels gränser att göra, eller med några gränser som i detta ögonblick kan ritas upp på kartan.

Översättning Katarina Katz.

Artikeln är en översättning från den brittiska marxistiska teoretiska tidskriften *International* 2/73.

Intervju med Moshé Machover

Artikeln ”Den arabiska revolutionen” drog, när den skrevs 1972, upp ett långsiktigt perspektiv för en socialistisk lösning på Palestinafrågan. Står sig det perspektivet idag? Katarina Katz¹ bad, för Fjärde Internationalesn räkning, en av artikelförfattarna, Moshé Machover, om en kommentar.

Vilken långsiktig betydelse har den israeliska freds rörelse som vuxit fram före och under invasionen i Libanon?

Den israeliska oppositionsrörelsens utveckling under Libanonkriget har en historisk betydelse därför att det var första gången det inte rådde nationell enighet kring ett pågående krig.

Men det viktiga är inte synen på detta, utan att isen för första gången bröts, och att människor kände att de kunde, ja till och med var tvungna att protestera mot kriget medan det pågick. Detta beskär varje israelisk regerings handlingsfrihet väsentligt. Det finns idag /nov. 1983, KK./ många tecken som tyder på att den israeliska regeringen skulle vilja starta ett krig mot Syrien. Ett av de hinder som håller den tillbaka är att ett sådant krig skulle kunna utlösa en stark opposition.

Det rådde ingen nationell enighet om kriget, men betyder det att enigheten kring sionismen började spricka i sömmarna? Det har alltid varit omöjligt att ifrågasätta, åtminstone i efterhand, om ett visst krig ligger i Israels intresse, eller att kritisera sionistiska övergrepp, men det är inte detsamma som att ifrågasätta sionismen.

Största delen av oppositionen, i synnerhet Fred Nu, anser inte alls att den ifrågasätter sionismen. Tvärtom, enligt sin egen uppfattning förespråkar de en form av sionism med större historisk giltighet, gentemot vad de ser som högerregeringens sätt att dra sionismen i smutsen. Jag ser naturligtvis inte alls saken på det sättet. Vad Begins, och nu Shamirs, regeringar gjort är att föra sionismen till dess logiska slutpunkt.

Men fast det bara är en liten del av oppositionsrörelsen som ser sig själva som en opposition mot sionismen tror jag att det viktiga är att de ifrågasätter en viktig del av politiken. Det krävs stark beslutsamhet för att bygga upp en anti-krigsrörelse medan ett krig pågår, och inte bara kritisera det i efterhand. Det betyder att om den israeliska armén sätts in i ett krig som det inte råder nationell uppslutning kring, så kan armén bli demoraliserad.

Har utvecklingen av en freds rörelse och opposition i Israel påverkat hur den palestinska rörelsen ser möjligheten av en dialog med krafter i Israel?

Jag kan naturligtvis inte tala för palestinierna. Men jag tycker att det är tydligt att många palestinier har påverkats ganska starkt av denna opposition inom Israel. Många palestinier, inklusive ledningen för PLO, har påpekat att det var just i Israel som man såg de största demonstrationerna mot kriget, medan detta pågick. I de arabiska länderna kan det ha funnits pro-palestinska känslor bland folket, men det förekom inga massdemonstrationer, så vitt jag vet.

En del krafter inom den palestinska rörelsen, och en del krafter inom den israeliska freds-rörelsen har diskuterat möjligheten av en två-statslösning, grundad på en palestinsk stat på Västbanken och Gaza. Varken du eller jag betraktar tvåstatslösningen som någon ideal-lösning...

Under vissa omständigheter skulle en palestinsk stat på Västbanken och i Gaza vara ett positivt steg. Vad jag förkastar är tanken att detta skulle vara en slutlig lösning. Frågan är inte

---

¹ Katarina Katz är frilansjournalist och medlem av Socialistiska Partiet

så enkel. Det skulle vara att föredra framför fortsatt israelisk ockupation av Västbanken. Men om jag överhuvudtaget skulle tala för något sådant skulle det vara som ett övergående stadium, inte som en slutlig lösning.

Jag tror inte att det som händer nu inom PLO nödvändigtvis kommer att leda till att mer radikala åsikter blir förhärskande, t ex att kravet på ett sekulariserat demokratiskt Palestina kommer att framhävas igen. De senaste åren har den formuleringen, så att säga, lagts på hyllan och betraktats som ett önskemål för en avlägsen framtid.

Jag tror inte att det skulle tas upp igen som ett omedelbart krav av majoriteten av den palestinska rörelsen, om Syrierna lyckas med vad de gör, och om grupper som Abu Nidals lyckas med vad de vill göra. Resultatet av det skulle tvärtom bli att den palestinska rörelsen blev en pjäs i Syriens spel. Assad använder sig av människor som Abu Musa, som är missnöjda med Arafat därför att han är för moderat. Men det faktiska resultatet av vad de gör är inte att PLO blir mindre moderat, utan att Syrien säljer ut hela den palestinska rörelsen. Jag tror att Assad skulle vara beredd att godta Reagans formel, med något slags begränsad autonomi för palestinerna på Västbanken, alltså något mycket mindre än en självständig palestinsk stat där, om Syrien i gengäld fick tillbaka Golanhöjderna och fick ingå ett samarbete med USA.

När det gäller den övergripande analysen, är den syn som du och Said lägger fram i artikeln fortfarande giltig, eller är den överspelad av det som hänt sedan 1973?

När det gäller det långsiktiga perspektivet, tror jag inte att mycket av betydelse har ändrats. Från socialistisk synpunkt är det korrekt idag, likaväl som då, att resa ett program för ett förenat socialistiskt Mellanöstern, låt oss säga i form av en federation, där den arabiska nationen skulle enas, inklusive alla arabiska folk, De icke-arabiska folken, inklusive det israeliska, skulle ha självbestämmande, nationella rättigheter, inbegripet rätten till en separat stat. Men socialister bör inte i detta fall förespråka eller uppmuntra bildandet av en separat stat. Tvärtom bör de förespråka att det israeliska folket bildar en del av en sådan socialistisk federation.

Vad som däremot kan ha ändrats är förhållanden på kort sikt. Jag betraktar fortfarande tanken på ett enhetligt Palestina, det s k sekulära demokratiska Palestina, som ett olämpligt mål på lång sikt. Men paradoxalt nog kan kravet på en demokratisk stat bli det riktiga kravet att ställa om ockupationen fortsätter ytterligare några år. I så fall kan vi få en verklighet där hela Palestina ligger under ett politiskt paraply. Det paraplyt skulle naturligtvis vara rasistiskt, sionistiskt och det skulle inte kallas Palestina utan Stor-Israel. Men med tiden kan det bli omöjligt att kräva omedelbart tillbakadragande från Västbanken. Om kolonisationsprocessen fortsätter kommer skillnaderna mellan Västbanken och Israel från före 1967 att plånas ut. I den situationen måste man helt enkelt kräva demokratiska rättigheter för alla, vilket inte bara innebär lika personliga rättigheter utan också nationella rättigheter för minoriteten, vilket en tid framåt kommer att vara de palestinska araberna.

Du gör skillnad mellan personliga, individuella, rättigheter och nationella. Kan du utveckla den distinktionen som är betydelsefull när man diskuterar Palestina?

Det handlar om två skilda problem, som båda existerar i Mellanöstern, rasdiskriminering och nationellt förtryck. Rasdiskriminering innebär alltid att vissa individer nekas rättigheter som tillerkänns andra, på grundval av ras eller etniskt ursprung. Nationellt förtryck består däremot, i sin "rena" klassiska form, inte i att neka medlemmar av förtryckta nationaliteter individuella rättigheter. Nationellt förtryck innebär att nationaliteten som sådan – gruppen – nekas vissa *kollektiva* rättigheter, rätten att utveckla sin egen kultur och sitt eget språk, rätten att sköta sitt eget politiska liv osv. Det misstag många gör är att förväxla dessa två ganska olikartade frågor och felaktigt tro att en formel som är giltig i den ena situationen automatiskt gäller i den andra.

Självbestämmande t ex har med den nationella frågan att göra. De flesta socialister har accepterat rätten till självbestämmande som det riktiga svaret på den nationella frågan. Men det innebär naturligtvis inte att om socialister, under vissa omständigheter, godkänner skapandet av en nationalstat (eller åtminstone inte motsätter sig det) så anser de därmed att majoriteten har rätt att diskriminera medlemmar av minoritetsgrupper!

I Västeuropa idag kan man skilja mellan de nationella frågor som reses av t ex basker, skottar eller katalaner, och den rasdiskriminering som svarta i Storbritannien, algerier i Frankrike, eller gästarbetare i Västtyskland ställs inför. Men det typiska för en kolonial situation är att de båda frågorna uppträder tillsammans. Den franska närvaron i Algeriet, till exempel, reste båda problemen. Detsamma gäller Sydafrika. Sionismen – ett koloniseringsprojekt – förenar genom själva sin natur dessa båda element, men de måste kunna särskiljas i analysen.

I viss utsträckning strävar rasism och nationellt förtryck åt motsatt håll. Rasismen vill hindra att de båda grupperna blandar sig med varandra, och skiljer ut den diskriminerade gruppen för att upprätthålla den grund som ges för diskrimineringen. Däremot måste t ex den spanska staten hävda att basker och katalaner är spanska medborgare precis som alla andra. Hos sionismen finns båda elementen. Den förtrycker palestinierna som ett folk och diskriminerar dem också som individer. Det visar bara sionismens och den sionistiska statens kolonialistiska karaktär.

Påverkar de krav vi talat om – tillbakadragande från, respektive lika rättigheter på Västbanken osv – frågan om palestiniernas rätt att återvända till sitt hemland?

Naturligtvis måste man kräva rätten för de palestinska flyktingarna att återvända till Palestina, oavsett om vi talar om en separat palestinsk stat på Västbanken, alltså om omedelbart israeliskt tillbakadragande därifrån, eller om vi talar om den formel som jag nu spekulerar kring. Så länge det finns några förutsättningar för ett slut på ockupationen vill man naturligtvis inte resa detta krav på lika rättigheter, inklusive lika rättigheter vad gäller israeliskt medborgarskap, eftersom det skulle vara som att släppa kravet på ett israeliskt tillbakadragande från Västbanken. Men det kan bli så någon gång i framtiden att både palestinierna och den israeliska oppositionen tycker att det riktiga kravet att ställa är demokratiska rättigheter i Palestina. a. Men detta skulle, återigen, vara ett omedelbart krav, ett övergångskrav. Det skulle inte vara en lösning på lång sikt.

Dokument: Socialism eller Massadah¹

Följande är ett utdrag ur resolutionen ”Sionismen, klasskampen i Israel och det Revolutionära Kommunistiska Förbundets uppgifter” som antogs på RKF:s (Matzpen-Marxist) tredje kongress 1975.

Resolutionen utgör en sammanfattning och ett klargörande av organisationens programmatiska ståndpunkter om det israeliska samhällets karaktär och klasskampen i Israel. Detta är en sammanfattning av en omfattande diskussion vilken gjorde det möjligt att, genom debatten, koncentrera de politiska ståndpunkterna som varit arvegods i Matzpen under många år. Detta är inte ett slutgiltigt dokument. Den snabba politiska utvecklingen i området kräver en uppföljning av programmatiska dokument, om vi skall undvika politisk förstelning. Dessutom kommer de erfarenheter som vi kommer att få genom klasskampen i Israel och i området, att beskrivas i nya mer detaljerade och mer konkreta program.

I de nuvarande stadiet av klasskampens och Revolutionära Kommunistiska Förbundets utveckling, anser vi att resolutionen är det senaste uttrycket för det trotskistiska programmet i fråga om den revolutionära kampen i Israel.

Sekretariatet för Revolutionära Kommunistiska Förbundet. Sektion av Fjärde Internationalen i Israel den 15 juli 1975.

Under det första stadiet av sin utveckling var sionismen ett försök av den judiska småbourgeoisin i Osteuropa (och senare i de mer utvecklade länderna, som en följd av den kapitalistiska nedgången och en skärpning av den judiska frågan) att åstadkomma en lösning på den judiska frågan genom kolonisation av Palestina och att upprätta en judisk stat. Denna uppgift som endast kunde fullföljas inom ramen för en övergripande imperialistisk strategi i det arabiska området, ledde till att det utvecklades en speciell form av kolonial stat, i huvudsak grundad genom att den ursprungliga palestinska befolkningen fördrevs, och inte genom att det skapades en ny israelisk-judisk nationalitet. Resultatet blev att en stat bildades som förenar, å ena sidan kännetecknen för ett nybyggarsamhälle och å andra sidan kännetecknen för en borgerlig nationalitet. Staten Israels klassnatur som en fördriven kolonialism stödd av imperialismen i utbyte av erhållna tjänster, bestämmer klasskampen inom Israel och mot staten Israel.

Ett besegrande av staten Israel skulle vara till gagn för tre sociala krafter i området:

- Som kolonial stat som fördriver folk, är det en nödvändighet för staten Israel att förneka nationella rättigheter för det palestinska folket. En demokratisering av en kolonial verklighet är inte möjlig, inte heller en gradvis förändring av staten Israel till en icke-sionistisk, demokratisk stat vilket hävdas av diverse stalinister och centrister. En kamp för att utplåna den sionistiska staten, är nödvändig för att återerövra demokratiska rättigheter för det palestinsk-arabiska folket.
- Som en kapitalistisk nationalstat, vilken, i motsats till andra länder i den underutvecklade världen, som imperialismen, av skäl som hänför sig till dess världsomspännande intressen inom regionen, väljer att utrusta och stödja ekonomiskt, snarare än utsätta för ekonomisk utsugning, har sionismen skapat en israelisk borgarklass som tillägnar sig större delen av mervärdet i Israel...Därför utgör den sionistiska staten en fiende vilken måste besegras,

---

¹ * Borgen Massadah – där judiska motståndsmän skall ha begått kollektivt självmord hellre än att kapitulera för romarna – har blivit en nationalistisk kompromisslös krigssymbol i Israel.

även för den israeliska arbetarklassen – trots att den deltar i den koloniala bosättningsprocessen.

Därför är det nödvändigt att ta hänsyn till den dubbla ställningen för den israeliske arbetaren, speciellt eftersom den israeliska staten är ett kolonialt nybyggarsamhälle. Den israeliske arbetaren är å ena sidan en väsentlig beståndsdel av den israeliska borgarklassen och å andra sidan en väsentlig beståndsdel i den koloniala nybyggnaden. Mellan dessa aspekter ligger en motsättning och en grundläggande intressekonflikt. *Som delaktig i ett kolonialt nybygge* kommer den israeliske arbetaren att ha intresse av staten Israels existens, imperialismens allierade. I en nationell förening med sin borgarklass mot araberna, vilka vill förgöra hans stat. Som en arbetare kommer den judiske arbetaren att stödja en utplåning av hans borgerliga (sionistiska) stat. En stat som inte bara grundar sig på en utsugning av honom, utan även utsätter honom för ett dödligt dilemma som kräver ökad tribut av honom, i blod, i pengar och hans demokratiska medborgerliga friheter. *I motsättning till den israeliska borgarklassen*, vilkas intressen grundar sig på existensen av en kolonial nybyggarklass, och för vilken en utplåning av den sionistiska staten leder till deras egen utplåning som klass, har den israeliske arbetaren ett intresse av utplåning av staten Israel.

Denna motsättning är inte bara subjektiv: den speglar den dubbla sociala verkligheten för arbetarklassen i en nybyggarkoloni. Den har en direkt påverkan på klasskampens utveckling inom Israel. Den israeliske arbetarens klassmedvetande måste grundläggas som ett anti-kolonialt (anti-sionistiskt) klassmedvetande om det över huvud taget skall bli något. *Den israeliska arbetarklassen kommer inte att kunna formulera ett sådant klassmedvetande genom sin kamp inom Israel endast. Ett skapande av ett sådant anti-sionistiskt medvetande kommer att vara avhängigt av den anti-sionistiska kampen vilken är en följd av såväl den arabiska revolutionens utveckling som en funktion av det pris arbetarklassen tvingas betala för försvaret av sionismen å ena sidan, och å andra sidan möjligheten av ett internationalistiskt perspektiv vilket den israeliska arbetarklassen kan vända sig till.*

I denna bemärkelse är begreppet ”israelisk revolution” inte mindre absurt än begreppet en fredlig av-sionisering av Israel. Den israeliske proletären har *endast två möjligheter: att fortsätta som en exploaterad part i den sionistiska koloniala nybyggnaden och dess roll i regionen, eller att bli en del av den arabiska socialistiska revolutionen. Den israeliske arbetarens revolutionära medvetande kommer inte att bli ett ”israeliskt klassmedvetande” utan •det socialistiska revolutionära klassmedvetandet i arabstaterna”.*

Härav följer den arabiska (inklusive den palestinska) revolutionens roll mot Israel, nämligen att kämpa med alla tillgängliga medel mot den sionistiska staten, för att försvaga den, att bryta ned den och krossa den, och på detta sätt visa för den israeliska arbetarklassen att det inte finns någon framtid inom ramen för den sionistiska staten. *Samtidigt måste ett internationalistiskt alternativ göras klart för den israeliska arbetarklassen som erkänner dess nationella rättigheter och som säkerställer en fullständig nationell jämlikhet inom ramen för den segerrika arabiska revolutionen för den.* Att lägga fram ett sådant alternativ för det israeliska proletariatet är av särskild betydelse, i ljuset av det faktum att en ny nation bildades i det land som In' te hade något annat alternativ (till skillnad från ”svanfötterna” i Algeriet för att ta ett exempel). Därför kommer avsaknaden av ett sådant alternativ endast att tjäna till att befästa ett sionistiskt nybyggarkolonialt medvetande hos arbetarklassen och den nationella enheten hos staten Israel.

De revolutionära marxisternas roll i Israel är att verka som en avantgardearmé för den arabiska revolutionen inom det sionistiska lägret; att sprida propaganda, agitera, att organisera arbetarklassens avantgarde i Israel med perspektivet att *införliva det i den arabiska revolutionära processen*, att förbättra medvetandet mot ett antisionistiskt klassmedvetande, ett

medvetande om den arabiska socialistiska revolutionen. Även denna roll kunde nå verkliga resultat, nämligen att avskilja en betydande del av det israeliska proletariatet från sionismen och dess införlivande i den arabiska revolutionen endast genom att införa revolutionen i Israels medvetande, kan det israeliska proletariatet tillsammans med skapandet av ett internationalistiskt alternativ.

Den anti-sionistiska kampen som sådan är en odelbar del av den anti-imperialistiska kampen och måste erhålla ett fullt stöd från varje revolutionär del, oavsett vilket dess ledarskap eller mål är. Detta är anledningen till att revolutionära marxister förr har stött och i framtiden kommer att stödja den arabiska sidan i kampen mot Israel, även om den leds av borgarklassen och målet för denna borgarklass inte är att krossa sionismen och besegra imperialismen. Kriget mot den imperialistiska staten är målet och ligger i de arabiska massornas intresse, det ligger inte nödvändigtvis i de arabiska borgarklassernas intresse och de senare är redo att nå en överenskommelse med Israel. Vi stöder därför kriget utan att ha något som helst förtroende för de arabiska borgarklasserna och medan vi fortsätter vår kamp mot dem.

I denna bemärkelse är de revolutionära marxisternas inställning till kriget inte annan än deras inställning till progressiva åtgärder som förs fram från vilken annan borgarklass som en demagogisk åtgärd eller som ett steg för att föra fram den egna klassens intressen (ex nationaliseringen av Suez-kanalen, vissa afrikanska regeringars stöd till befrielseörelserna i Sydafrika och Rhodesia, de anti-imperialistiska steg som tagits av den peronistiska regeringen, Chiang KaiCheks anti-imperialistiska krig mot japanerna eller Haile Selassies krig mot italienarna etc). Det behöver inte tilläggas att stödet till dessa åtgärder *inte innefattar något stöd* för borgarklassen i fråga, utan tvärt emot kräver att dess oförmåga att genomföra dessa åtgärder till slut och att den grundläggande intressekonflikten mellan borgarklassen och arbetarmassorna klarläggs.

Varje neutral ståndpunkt till kriget mot sionismen som inte blottlägger den nybyggarkoloniala karaktären hos Israel gynnar en sionistisk ståndpunkt (eller i bästa fall en icke-sionistisk ståndpunkt) och är därför sekteristisk och ultravänsteristisk på så sätt att den misslyckas att skilja mellan kriget och dess objektiva betydelse (som en del av den anti-imperialistiska kampen) liksom dess subjektiva innebörd (att se kampen som en del av områdets arbetarmassors anti-imperialistiska kamp) å ena sidan, och dem som leder kampen och deras mål (borgarklassen, småborgarna, som t ex palestinierna eller arbetarklassen) å andra sidan.

Översättning Per-Olof Larsson

Fred Halliday

Revolutionär realism och kampen för Palestina

I detta urval är artikeln ”Revolutionär realism och kampen för Palestina” den som ligger närmast kommunistpartiets syn på Palestinafrågan. Däremot har Halliday en helt annan syn på socialistisk demokrati och på de s k socialistiska staterna än Mellanösterns mycket Moskvatrogna kommunistpartier.¹

Den diskussion om en socialistisk strategi för Palestina, som sammanställts i **Towards a Socialist Republic of Palestina** har inte förlorat något av sin betydelse, trots att den skrevs ner 1976. Sadats utspel har ännu inte förändrat de grundläggande villkoren i frågan sedan 1948. Flyktingarna befinner sig fortfarande i lägren, och de nya grupper av judiska nybyggare och kolonisatörer har fått fotfäste på Västbanken.

Denna politiska tragedi har inte orsakats av några opåverkbara osynliga krafter. Den är ett resultat av mänskliga maktmedel och kan likaledes bekämpas. Och om så inte sker, kan politiken fortgå för evig tid och åsamka varje ny generation sår och smärta från det förflutna. Den palestinska frågan är en produkt av gripbara historiska krafter och kan också lösas, om tillräcklig beslutsamhet uppbådas.

Det är viktigt att påpeka två välkomna och uppfriskande aspekter i denna debatt. Det är för det första en internationalistisk diskussion. Inte bara i den meningen att den äger rum mellan en israelisk jude och två palestinier, utan också därför att den utsätter vedertagna åsikter, såväl judiska som arabiska, för en kritisk granskning. Misstaget att likställa de förtryckta med förtryckarna görs inte i denna debatt.

När det gäller kritiken av den arabiska chauvinismen och förkastandet av de muslimska samhällsreglerna eller extrema tolkningar av palestinernas rätt att återvända, liksom kontringarna av sionistiska ståndpunkter (t ex villkorlös rätt till judisk invandring), tillämpar debattörerna det som kännetecknar en mogen internationalism: här byts inte en nationell ståndpunkt ut mot en annan, utan här erbjuds ett oberoende och kritiskt alternativ till båda.

För det andra är det en ambitiös och framåtblickande diskussion, tidvis utopisk – men på ett positivt sätt. I en så brännande och akut fråga som i fallet Palestina, krävs det mer än ordinärt tankearbete för att lyfta sig över dagens eller de sista timmarnas händelser och formulera ett politiskt och mänskligt alternativ.

Dessa ståndpunkter är dock långt ifrån problemfria, beroende på det sätt de presenteras. Ty styrkan i en internationell hållning ligger i försöken att resa sig över de nationella synpunkternas horisont, inte i ett abstrakt förnekande av kraften och verkningarna av de nationella skillnaderna och känslorna. På samma sätt utgör en utopisk vision, som helt enkelt hoppar över i verkligheten helt oundvikliga svårigheter, inte något tillskott till den politiska befrielsekampen. Den kan t o m, eftersom den inte går att tillämpa, tjäna som täckmantel för att införa ännu mer svårartade och förtryckande organisationsmodeller. Några av de mer konkreta diskussionerna i denna dialog handlar om sådana problem som språkfrågan, jordfördelningen eller milisen är verkligen betydelsefulla. Men behandlingen av vad som till syvende och sist är sekundära frågor, hur noggrant den än utförs, kan ändå fungera avledande när svårare och mer underliggande frågor avhandlas helt flyktigt, om de överhuvudtaget ens tas upp. Konkretionen och omfattningen av vissa avsnitt är därför på sätt

¹ Den marxistiske författaren Fred Halliday var till nyligen medlem av redaktionen för **New Left Review**. Han har skrivit bl a böckerna *Arabia Without Sultans*, *Iran, Dictatorship and Development* och *The Making of the Second World War*.

Artikeln är en översättning ur tidskriften *Merip Reports* Nr 96, maj 1981

och vis illusorisk eftersom den bygger på en undanflykt från övergripande politiska frågor, utan vilka detaljdiskussionerna förlorar sin mening.

Två sorters realism

I början av efterskriften gör Zvi en notering: ”Jag vet inte vad som skulle vara tillräckliga villkor för ett sekulariserat, demokratiskt och socialistiskt Palestina, men jag vet vilka de nödvändiga måste vara.” Sedan fortsätter han att plädera för behovet av ett enat och arabiskt och judiskt motstånd.

I politiken, till skillnad från den formella logiken (eller metafysiska spekulationer), räcker det inte med att känna till de nödvändiga villkoren för ett visst projekt som förespråkas. Om människor skall kunna mobiliseras för det, med risk för sina liv, måste de känna till vad det gäller och vilken den nödvändiga insatsen är för att det skall leda till framgång. Ändå saknas denna oundgängliga och nödvändiga realism i diskussionen. Realism som något självtillräckligt eller som ett uppgivet accepterande av sakernas tillstånd är förvisso inget som socialister bör förespråka. Vi känner alla till vad som i Palestinafrågan brukar kallas ”etablerade fakta”. Men att veta vad som är nödvändigt för att skapa en ny ordning, att veta om en kamp (i vilken människor kommer att dö) har utsikten att lyckas, är en viktig och ansvarsfull del i en socialistisk praktik.

När man läser boken blir man inte klar över vilket Mellanöstern författarna/debattörerna talar om. De klargör inte om de vill reformera PLO eller helt förkasta organisationen. De förkastar arabstaterna. Vem skall organisera den rörelse de talar om? Det finns inga antydningar i boken om hur långt deras nya rörelse kan utvecklas visavi PLO, eller hur självständig den kan bli gentemot arabstaterna. PLO:s kamp för att försvara sin självständighet sedan 1964 har varit en lång och ofrånkomligt svår kamp – problemen med att bygga en helt ny (eller förändra den gamla) är gigantiska. Denna tes om en ny organisation har en politisk hake: hur skall den palestinska befolkningen, i exil och under israelisk ockupation, vara förmögen att genomföra en organisatorisk brytning? Vänstern, PFLP, och i ännu högre grad DPLFP, åtnjuter långt mindre självständigt manöverutrymme än för bara tio år sedan, och har i ökad utsträckning tvingats agera som en ytterflank till Arafat och PLO-ledningen i samarbete med arabstaterna. Det är idealistiskt att tro att en helt ny oprövad politisk kraft kan dyka upp, speciellt i en tid då PLO under det nuvarande ledarskapet har vunnit allt större internationellt erkännande som den enda legitima representanten för palestinierna.

Det finns också en militär aspekt på problemet. Medan den palestinska rörelsen kan försöka nå så stort politiskt oberoende från arabstaterna som möjligt, så är det helt enkelt en fantasi, som trotsar all politisk och geografisk verklighet, att tänka sig en palestinsk motståndsrörelse som agerar militärt utan inblandning av arabstaterna. En militär seger av krafter enbart från den palestinska sidan, oavsett etnisk sammansättning, är inte möjlig inom synbar framtid. Och kommer heller aldrig att bli det.

Naturligtvis går ingen befrielseörelse framåt med enbart militära segrar; dess strategi bör vägledas av politiken och dess framgångar ligger i en kombination av militär och politisk taktik; och i den senare ingår uppmaningar till befolkningen i fiendelandet. Men denna sistnämnda aspekt av kampen mot sionismen tas inte upp, trots att den blir alltmer nödvändig för att uppväga det palestinska militära motståndets underlägsenhet och sionismens stora politiska resurser, såväl inhemska som utländska. Förutom sitt forna försprång förfogar Israel nu också över kärnvapen. Vi vet att olika fraktioner inom palestinska befrielseörelsen vid åtskilliga tillfällen använt militära medel, inte för att understryka en politisk kampanj riktad till den israeliska befolkningen, utan för att stärka sin egen position inom rörelsen och bland palestinierna, och även när detta genom attacker mot israeliska civila har försvagat den

politiska kampanjen mot sionismen. Det skulle ha bidragit till att bryta ny mark, om debattörerna berört denna viktiga fråga. Ty även om de talar om ”en kombination av politisk och väpnad kamp”, så är det bestående intrycket att de står för en ”Big Bang”-militärstrategi, ett direkt militärt krossande av sionismen. Som Qasim uttrycker det: ”Vi har antagit att en militär kraft, antingen utifrån eller inifrån, måste besegra den sionistiska regimen och upprätta en demokratisk” Detta apokalyptiska perspektiv är, på den abstrakta nivå som föder det, en ren och skär orimlighet, minst sagt.

Andra viktiga delar i debattörernas strategi är likaledes styvmoderligt behandlade. Om befrielse rörelsen skall bli socialistisk, var kommer då socialismen ifrån? Varken Israel eller arabvärlden går åt socialistiskt håll. Och vilka krafter skall bygga upp rörelsen?

Fastän diskussionen är så omfattande, är det slående att ordet ”klass” knappast ens förekommer; som om det inte vore av betydelse vilka klasser som bär upp rörelsen. Och ändå existerar verkligen klasser bland israelerna och palestinierna, och några av dem (eller delar av dem) måste givetvis föra kampen till seger. Arbetarklassen, den klassiska bäraren av socialismen, uppmärksammas i ännu mindre grad än bönderna. I avsnittet om politiska rättigheter och yrkesorganisationer nämns ingenting om den centrala frågan för fackföreningarna, oavsett regeringens karaktär, nämligen strejkrätten. Till detta kommer underlåtenheten att tackla det internationella kraftspelet. USA kommer givetvis att motsätta sig att den sionistiska staten krossas med våld. Sovjet vill säkert ha ett finger med i spelet om vilken typ av socialism som upprättas, men jag tvivlar på att det skulle bli något som Zvi, Qasim och Yasin kunde förlika sig med. De nuvarande arabstaterna kommer heller inte att välkomna att demokratiska fri- och rättigheter ges åt arbetarklassens organisationer. Och det är helt enkelt naivt att diskutera politiska perspektiv, före eller efter befrielsen, utan att ta med sådana faktorer i beräkningen. Det är inte på månen den palestinska frågan existerar, utan i ett högst specifikt och spänningsfyllt Mellersta Östern.

Denna avsaknad av ansvarsfull realism är slående i ett annat avseende, nämligen den ofta förekommande uppfattningen att sionisterna skulle överge sitt intresse av en egen stat när de väl blivit militärt besegrade. Zvi, som är israel borde särskilt veta bättre, menar att man kan göra en jämförelse med Tyskland. Han säger: ”Det tog mer än fem minuter, fem dagar eller fem år efter nazismens nederlag för folk att överge nazismen och bli hängivna anti-nazister. Detsamma gäller judarna och deras inställning till sionismen.”

Uppkomsten av attityder i de båda Turkiet efter kriget orsakades av specifika faktorer som inte nödvändigtvis återuppstår i Palestina och med anknytning till ett efterkrigs klimat. Attityderna var inte bara en produkt av nederlaget som sådant. I Väst var accepterandet av den borgerliga demokratin en produkt av såväl antikommunismen som den tyska efterkrigsboomen. I DDR självt växte anti-nazismen fram som en reaktion på militarismen i Väst.

Bortsett från detta, så är analogin med Tyskland malplacerad av två viktiga skäl. Även om tyskarna besegrades militärt så behöll de fortfarande en egen nationalstat – faktiskt två stycken. Det är helt annorlunda än vad som här förutses för Palestina – d v s att de israeliska judarna inte skulle få ha någon egen stat kvar efter sitt nederlag. Tron att de skulle acceptera detta, på samma sätt som tyskarna accepterade nazismens nederlag, är knappast övertygande. Det är en ständigt återkommande illusion att de som kämpar mot andra etniska grupper utan vidare ger upp. Det behöver inte understrykas att detta i många år har varit den israeliska inställningen gentemot palestinierna. Men besegrade nationaliteter ger inte upp bara för att en generation krossas. De fortsätter, och nya generationer växer fram. Och jag menar här inte det rättmätiga i ett israeliskt krav på en egen stat, utan enbart trovärdigheten i Zvi's scenario.

Detta för oss till hans påstående att den judiska emigrationen främst styrdes av ekonomiska faktorer – ytterligare en bekväm ståndpunkt. Det är sant att många israeler har lämnat Israel, och att många judar (inklusive ryska judar) emigrerar dit av ekonomiska skäl. Men i motsats till all den vulgärlitteratur som betraktar den sionistiska folkflyttningen enbart som en del av världsimperialismens expansion, så var den sionistiska kolonisationen av Palestina bara till en del ett ekonomiskt företag och skilde sig i det avseendet från andra mer strikt ekonomiska kolonisationsprojekt. Judarna flyttade till Palestina i första hand för att undslippa förföljelse, verklig eller befarad, och för att finna ett land som för dem kunde förkroppsliga en judisk nationaltillhörighet. Detta rättfärdigar inte sionismen, men det förklarar den, och dessa motiv har inte försvunnit och kommer med tiden knappast att göra det troligt att den sionistiska rörelsen dör ut om den sionistiska staten krossas av militär erövring.

Socialismens problem

Målet, ett ”sekulariserat demokratiskt Palestina”, har satts upp av PLO sedan det femte Palestinska Nationella Rådet i februari 1969. De tre debattörerna ville uppenbarligen förbättra denna inriktning med sitt mål, en ”sekulariserad, demokratisk och socialistisk palestinsk republik”. Många läsare välkomnar säkert tanken att den palestinska staten skulle bli ”socialistisk”. Men diskussionen om denna omfattande förändring är i sig själv allt för enkel för att vara övertygande. Den utelämnar nämligen det viktiga faktum att iden om socialismen överhuvudtaget blivit alltmer problematisk under 70-talet och framåt.

I avsnittet om karaktären på den politiska regim som bör upprättas, antyder Zvi att han och Qasim säkerligen har meningsskiljaktigheter beträffande den socialistiska ekonomin. På detta svarar Yasin: ”Om detta verkligen är diametrala och djupgående motsättningar, så innebär bestrider detta, så återspeglar ändå hela diskussionen antagandet att det bara finns en, och endast en sann socialism, som i sig bär på alla de politiska svar vilka kan ställas mot de som gör anspråk på en annan socialism-uppfattning.

Vems socialism är det vi talar om? Callaghan's eller Bresjnevs? Saddam Husseins eller Israeliska Arbetarpartiets? Pol Pot's, Mengistu Haile Marriams eller Hua Kuo-Fengs? Om vi lämnar åt sidan de splittringar som uppstått sedan Andra Internationals sammanbrott 1914, så kan vi knappast tala om att någon självutnämnd socialistisk regim (eller parti) är den rätta bara genom en simpel definition, vilket Yasin tycks anse. Alltför många brott har begåtts – och begås fortfarande! – i socialismens namn för att vi skall kunna förbise detta. Historien om de många ”socialismerna” har visat vilken mångfald problem som förblir olösta. Att självbelåtet bara tillfoga begreppet socialism till det vedertagna målet, ett sekulariserat demokratiskt Palestina, löser inga av de politiska svårigheter som ett nytt Palestina brottas med. Denna självgodas obestämdhet är än mer anmärkningsvärd, eftersom debattörerna ibland är överens om enskilda åtgärder som är oförenliga med vilken tolkning som helst av socialismen eller demokratin. Faktiskt skulle de sannolikt kunna användas för att krossa de krafter som förespråkar och försvarar socialismen.

Delarna i ett socialistiskt program som t ex jordarrendering och konfiskation av privata tillgångar är alltför godtyckligt åberopade och tycks inte ha tänkts igenom. Men ingenstans är utelämnandet av vad socialismen har på sin räkning så påfallande, och så symptomatiskt, som när det gäller diskussionen om de väpnade krafterna. Större delen av denna diskussion upptas av problem med milisen och rätten till värnpliktsvägran. Detta är viktiga frågor, och den senare har genom åtskilligt personligt mod rests inne i Israel. Men debattörerna har utelämnat en långt viktigare och mycket svårare fråga, som ställts i skarp belysning av nutidens utveckling inom socialismen och tillika i arabvärlden. Ty nyckelfrågan, när det gäller en armé under demokratiska och socialistiska regimer, är den professionella officerskåren och vilka som har kontroll över den. Dessa officerare är personer som kan utgöra ett allvarligt hot mot

en socialistisk regim och som samtidigt är nödvändiga för att försvara den. I arabvärlden är det också militärregimer som har störtat progressiva regeringar eller – alltför ofta – missbrukat socialismens namn för att legitimera sin egen diktatur. Denna nyckelaspekt vad gäller de väpnade styrkorna tar debattörerna inte alls upp.

Denna underlåtenhet är påfallande synlig när det gäller den tvåfaldiga hänvisningen till utvecklingen i Chile. Yasin, som förespråkar en enpartistat, använder fallet Chile för att visa svagheter med att tillåta ett flerpartisystem.

”I Chile existerade frihet för flerpartiorganisering och Kommunistpartiet kom till makten via val. Väl vid makten fortsatte det att tillåta flerpartisystemet, och vad hände? Utländsk intervention. Allende störtades och fascismen återtog makten.” Zvi/Qasim: ”Alldeles riktigt”.

Vid närmare påseende är detta inte alls riktigt. För det första ”återtog” inte fascismen makten. Det var *första* gången en regim av detta slag existerade i Chile, ett land med lång demokratisk tradition. Det var Pinochet och hans anhang som förstörde detta system, ett faktum som pekar på svårigheter och politiska reaktioner som aktualiserats i varje övergång till socialismen. För det andra så tog Kommunistpartiet inte makten på enkel väg ”via val”. Allende var ledaren för Socialistpartiet, vilket var en del av den bredare Folkfronten inom vilken Kommunistpartiet spelade en roll. Dessutom fick Folkfronten en *minoritet* av rösterna i valet (både i presidentvalet i september 1970, 36,2%, och de i mars 1973, 43,3%) men var ändå istånd att upprätta en administration eftersom den fick fler röster än något annat partialternativ. Det här är mer än bara fråga om fakta; det pekar på begränsningar i politiken. Det är ganska meningslöst att hävda att Kommunistpartiet eller Folkfronten kunde eller skulle ha tryckt ner de övriga partierna vid den tidpunkten. De hade ingen kontroll över vare sig kongressen eller armén, och hade dom gjort det skulle det ha undergrävt deras egen legitimitet.

Detta reser frågan om varför Folkfronten verkligen störtades. Sannolikt förekom CIA-ingripanden i Chile. Men det finns en tendens att tillskriva CIA eller ”imperialismen” hela skulden och därigenom undvika en diskussion om de interna krafter som krävs för att en yttre intervention ska kunna få fotfäste. Helt ensamma, utan inhemska allierade, kan CIA och imperialismen inte uträtta mycket utifrån, vilket kan illustreras av Shahens (Iran) och Haile Selassies (Etiopien) fall, båda USA-marionetter. I fallet Chile existerade sådana mekanismer, inhemska krafter som förökade CIA:s inflytande och som utifrån egenintressen undergrävde och sedan störtade regeringen. De utgjordes av den bourgeosi och småborgerlighet som var fientligt inställda till Folkfronten, plus – och det för tankarna till Palestina – den professionella officerskåren vilken förblev isolerad från Folkfronten, både ideologiskt och när det gäller det militära kommandot. Orsakerna till Allendes fall kan givetvis diskuteras, men ytterst få skulle förneka att en av de påskyndande faktorerna var just oförmågan hos Allende att ställa försvaret under regeringens kontroll. Den övervägande argumentationen tenderar att hoppa över svåra problem och *klara fakta* som är obekväma. Ty Pinochets våldsamma attack i september 1973 visar klart det furiösa motstånd kontrarevolutionen är i stånd att uppbåda mot varje socialistiskt experiment. Yasins till synes oskyldiga fras om fascisms ”återkomst” utelämnar en central faktor i alla former av socialistiska uppbyggen, nämligen det hårda motstånd som dessa väcker hos de privilegierade klasserna, och behovet att maximera de klasskrafter som kan försvara socialismen och krossa kontrarevolutionen. Det övergripande problemet med det nämnda perspektivet för ett socialistiskt Palestina, består just i underskattningen av alla de svårigheter som uppstår i samband med uppbygget av en sådan stat.

Den nationella frågan

Ytterst få skulle förneka att den nationella frågan utgör huvudproblemet i den palestinska frågan. Och detta är ett problem där den revolutionära socialistiska traditionen – åtminstone vid en första anblick – tycks kunna bidra med en insats. Det existerar två motsatta frestelser

inför en sådan uppgift. En är, vad vi kan kalla en abstrakt och schematisk ansats: som den kommunistiska rörelsen alltför ofta gett prov på, har de som utifrån diskuterat specifika situationer tenderat att ställa upp allmänna lösningar eller riktlinjer som är omöjliga att tillämpa i det konkreta fallet. Den andra, speciellt vanlig bland de nationalistiska rörelserna, består i att envist framhålla det speciella med de lokala förhållandena, att i orimliga proportioner betona det unika, så att varje allmän socialistisk princip därmed förlorar sin betydelse. Det kan vara så att de speciella förhållandena i Palestina är sådana att en traditionell socialistisk lösning är inte möjlig. Men i så fall bör detta beläggas. Man kan inte bara anta det. Det faktum att nästan alla inblandade, oavsett palestinier eller israeler, insisterar att en sådan traditionell lösning är otillämpbar, gör att vi i vart fall måste stanna upp och tänka till.

Israels nationella förtryck av palestinerna är inte så unikt som de flesta vill göra gällande. Under 1900-talet har vi sen jämförbara problem i Sydasiens vilka lett till frigörelse av Pakistan från Indien 1947 och Bangladesh från Pakistan 1971. Efter första världskriget slutade ett antal fall, där en nation förtryckt en annan, med att nya nationalstater upprättades. Och i efterdyningarna av grekisk-turkiska kriget 1921-23 upphörde förtrycket av grekiska respektive turkiska minoriteter medelst folkomflyttningar. I fall som dessa existerar ett konventionellt botemedel: nationellt förtryck ska upphöra genom att varje nationell grupp tillåts upprätta en egen stat. Om det gäller en dispyt om ett område, eller om en blandad befolkning – som i fallet Indien/Pakistan eller Grekland/Turkiet – kan folkomflyttningar komma i fråga. Om konkurrerande grupper vill upprätta en enad stat kan de göra så, *under förutsättningen att båda samtycker*. Trots debattörernas påstådda uppslutning bakom "socialismen" så berör de inte denna traditionella socialistiska inställning. Varför? Varför skulle en delning vara otillämpbar när det gäller Palestina?

Svaret på denna fråga får vi genom att studera på vilket sätt den nationella frågan rests när det gäller Palestina. Sionisterna har hävdats att judarna utgör en nationell enhet med rätt att kolonisera hela Palestina. De förnekar palestinerna rätten till detta land liksom de förnekar att palestinerna överhuvudtaget utgör en nation. Detta är förtryckarens synpunkt. Den vanligaste ståndpunkten från den arabiska sidan, i synnerhet den palestinska, har varit att palestinerna har rätt till självbestämmande, dvs en egen stat, för hela Palestina. Israelerna har inte någon rätt till en egen stat, och att ens antyda detta vore att acceptera sionismen. I sin strävan att avvisa den chauvinistiska inställningen, vilken de anklagats för, har palestinerna sedan 1969 pläderat för ett "sekulariserat demokratiskt Palestina" där judarna skulle åtnjuta jämlika medborgerliga rättigheter. Men rätten till en egen israelisk stat har inte medgivits, och kravet på en förbättring av författningen har avvisats. Det framlagda projektet om ett socialistiskt Palestina utgör en variant av de förhärskande palestinska ståndpunkterna. Istället för att förespråka asymmetri, i fråga om nationella rättigheter mellan palestinier och israeler, förfäktas i debatten något som vanligtvis förnekas, nämligen lika rättigheter för palestinier och israeler. Utan att jämföra de två nationernas politiska status – den ena förtryckare, den andra förtryckt – hävdas att palestinerna och israelerna delar samma grundintressen. Detta är en viktig förändring. Men dessa delade intressen utgår inte från likhet i nationalitetsstatus utan snarare från att de är "kulturella enheter". Dessa "enheter" har vissa rättigheter, dock inte rätten till självbestämmande i betydelsen en egen stat. Slutsatsen blir därför den sedvanliga: inga separata statsbildningar, enbart en sammanslagning av judar och araber i ett enda Palestina, under olika beteckningar.

Det märkliga sätt på vilket problemet med det nationella självbestämmandet hanteras, är i sig självt en indikation på avsevärda svårigheter. Ställda inför dagens palestinska verklighet och sina egna oberoende tankar tvingas debattörerna erkänna existensen av en israelisk nationell sammanhållning, dvs något mer än bara en simpel formation av människor. Ändå är den logiska slutsatsen av detta politiskt oacceptabel för dem, nämligen en två-statslösning

som inte bara skulle göra slut på sionismens förnekande av palestiniernas rätt till en egen stat utan skulle också, förutsatt att israelerna avsåg sig överhögheten, garantera dem rätten till denna stat.

Denna slutsats undviks genom argumentet att varken israeler eller palestinier har någon rätt till en egen stat. Den sedvanliga arabiska ståndpunkten har här omformulerats, om än i en något ny och omskriven form.

Detta pekar på vad som utgör en central aspekt i varje socialistisk inställning till Palestina, nämligen de nationella rättigheterna för de båda etniska grupperna. Sionismens förnekande av palestiniernas nationalitet, förut en vanlig inställning hos europeisk och amerikansk vänster, har sedan 1967 definitivt och med all rätt avfärdats som en rasistisk och chauvinistisk ståndpunkt. Ytterligt få socialister förnekar numera palestinierna, ett förtryckt folk, deras rätt till självbestämmande och därför är det knappast nödvändigt att upprepa argumenten för denna rätt. Å andra sidan har vanligtvis inte israelerna erkänts någon sådan rätt, och en stor del av vänstern i Europa och USA har hamnat på samma sida som de i arabstaterna som betraktar ett sådant erkännande som en icke önskvärd eftergift gentemot sionismen. Med risk för att själv anklagas för att bereda vägen för den sionistiska propagandan vill jag argumentera för att en socialistisk ståndpunkt i palestinafrågan måste inkludera rätten till självbestämmande för såväl israeler som palestinier. Även om de förtrycktas nationalism inte kan jämföras med förtryckarnas, kan ändå de förtrycktas politiska uttryck misstämman med en socialistisk princippolitik. Trots att ståndpunkten har en stark ställning inom vänstern, hävdar jag att detta förnekande av israelernas nationella rättigheter är en sådan dissonans.

Först vill jag ta upp Qasims krav på att vi inte ska acceptera den grundläggande rätten hos varje nation att bilda en egen stat. ”I verkligheten”, säger han, ”är varje separatistiskt försök under förevändning om självbestämmande som regel dikterat av imperialismen och reaktionära krafter som manipulerar med de inblandade folkens öde”. Förutsatt Yasins tidigare antagande att det, ”trots allt som sagts av socialistiska tänkare”, bara existerar en kulturell rätt till självbestämmande, så har vi framför oss ett klart fall, uttryckt utan omsvep, där en två-statslösning avvisas.

Det minsta man kan säga är att detta argument misstämmer med den allmänna socialistiska inställningen i frågan. Även om Lenins skrivelser om nationernas självbestämmanderätt har visat sig vara motsägelsefulla, har nationernas rätt till en egen stat allmänt accepterats av socialister, för så vitt inte starka skäl för motsatsen föreligger. Ingenting som förts fram i den aktuella diskussionen leder till andra tankar. Yasin erbjuder inga argument till varför han så lättvindigt avfärdar detta socialistiska allmängods, och de slutsatser han drar är i teori och praktik oförenliga med varje socialistisk ståndpunkt. I denna centrala aspekt, när det gäller ett socialistiskt Palestina, är diskussionen helt enkelt och oförbehållet antisocialistisk. Tror Yasin att palestinierna är imperialismens agenter? Gäller det också saharianerna, kurderna och eritreanerna? Var Algerierna som ville avskilja sig från Frankrike, eller irländarna som önskade oberoende från England, också manipulerade? Imperialisterna försöker förvisso manipulera sådana strävanden, men därifrån är det en bra bit att påstå att strävandena inte skulle vara rättmätiga.

Tonen Yasins anmärkningar känns alltför väl igen: *det är precis så sionisterna har talat i decennier om palestinierna, att de skulle vara verktyg för arabreaktionen*. Det är ett farligt argument, eftersom det vanligtvis överlämnar ledarskapet för rörelserna i händerna på de mest chauvinistiska krafterna som villigt kliver in när ”socialisterna” avstår från att ta ställning. Det är ett oacceptabelt argument: principen om självbestämmande kan inte så lättsinnigt svepas åt sidan; förutsatt sina utgångspunkter så måste debattörerna acceptera rätten för både israeler och palestinier att bilda skilda stater; förening under en stat måste vara godkänt av en

majoritet av båda parter. Förnekandet av israelernas självbestämmanderätt måste utgå från att man likaledes förnekar att de utgör en nation. Det brukar också vara standardargument i detta fall. Och det är ett mer allvarligt argument än det oförsiktiga och principiösa förkastandet av teorin om självbestämmande som sådan.

Påståendet att israelerna saknar rätten till nationsskap är en grundläggande förutsättning för många av de antisionistiska analyserna. Det anses så grundläggande att det knappt argumenteras för; det bara antas. Att överhuvudtaget argumentera för det anses mer eller mindre vara en smittosam handling. Det nämnda påståendet tycks vila på tre antaganden. Det första ligger verkligen i botten: israelerna utgör ingen egen nation, eftersom dom helt enkelt är judar. Denna tes upprätthålls såväl av antisemiter av europeiskt och islamskt snitt, som av sionisterna själva, vilka hävdar att Israel är landet för alla judar världen över. Men det är, trots den ansevärdiga uppslutningen bakom den, en ohållbar tes. Världens judar är ingen nation, men israeler är inte bara judar. Israeler födda i Israel eller invånare i landet har en kultur, ett språk och en historia skild från den judar har i icke-judiska länder. Afrikaaner är inte holländare, australier är inte engelsmän, argentinare inte spanjorer eller italienare, bara därför att de uppvisar vissa likheter och anknytningar med folk annorstädes eller för att de tar emot emigranter från dessa länder. Det tar inte lång tid för judar som söker sig till Israel för att inse att de befinner sig i ett annorlunda land jämfört med det de lämnat bakom sig, och att det har en specifik och i ökande grad inhemska egen kultur. Judar utgör ingen nation, men israeler gör det.

Det andra argumentet utgår från att israeler inte utgör en nation eftersom de är ett nyligen bildat koloniatörssamhälle. Nu är emellertid detta inget anti-nations-argument. Medan kineserna, egyptierna och perserna existerat i årtusenden, är den övervägande delen av världens nationer av relativt sentida ursprung och bildas fortfarande inom etablerade statsgränser. Tvärtom påståendena från nationalisterna världen över som hävdar att deras nationer existerat för eviga tider, så är alla nationer en produkt av historien. Det ligger därför i sig inget motsägelsefullt i att påstå att den israeliska nationen bildats under det gångna halvsekle. Det finns ingen distinkt palestinsk nation för hundra år sedan, eller någon irakisk eller libysk, och enbart den blindaste kan undgå att se att dessa nationer nyligen bildats, och fortfarande bildas. Invandringen som realitet är heller inget gångbart motargument; de flesta nationer i den nya världen har bildats på det sättet, som t ex Australien och Nya Zeeland, och sett i ett längre perspektiv utgör hela världens befolkningsfördelning ett resultat av stora omflyttningar till och från. Om inte israeliska nationen kan bildas på detta sätt, då kan den amerikanska eller kubanska inte det heller.

En del av detta argument är den liknelse som ofta görs med Syd-Afrika, enligt vilket israelerna skulle vara som de vita i det landet. Ändå är dessa två typer av kolonialism tämligen olika. Det israeliska projektet bestod i utvisning av den ursprungliga befolkningen och skapandet av ett nytt, komplett, socialt system med en fullt utvecklad israelisk klasstruktur och etnisk homogenitet. Exempelen i södra Afrika innebar det motsatta: kvarhållandet av den ursprungliga befolkningen för den vita minoritetens exploatering utan en utvecklad klasstruktur bland koloniatörerna. Det som existerar i Sydafrika skiljer sig från det som finns i Israel i så motto att det förra innefattar en kolonial övre sektor inom det sociala systemet, medan israelerna genom kolonisation har skapat ett nytt men komplett socialt system. Det är ett land i sig och behöver ej legitimeras av andra, ett faktum som inte förtas av dess sena grundande.

Det mest välgrundade argumentet är att israelerna är en nation men en nation grundad och upprätthållen genom att en annan nation förvägras att existera. Så här långt är detta ett sant påstående. Men det medför inte att inte israelerna skulle ha rätt till en egen stat, det medför endast att de inte kan utöva denna rätt till den grad att det utesluter en annan, existerande,

nations självbestämmande. Vissa nationer har grundats genom att den lokala befolkningen praktiskt taget har raderats ut (exempelvis Argentina, Haiti) men inte desto mindre är dessa nationer. I Palestina fortgår det nationella förtrycket, men, trots det specialfall som Israel utgör, sådant förtryck är inte unikt. Det finns en standardlösning, nämligen delning, som exemplen från södra Asien visar. Det faktum att indierna 1947 förtryckte pakistanierna eller att pakistanierna 1971 förtryckte bengalerna innebär inte att indierna eller i det senare fallet, pakistanierna, inte hade några nationella rättigheter, det innebär bara att de var tvungna att göra eftergifter till dem de förtryckte. Detsamma gäller i Palestina. Israelerna måste tillerkänna palestinierna rätten till självbestämmande, utan att de själva – för tillfället en förtryckande nation – för den skull skulle sakna denna rätt. Detta skulle bara leda till att samma fel begås ”åt andra hållet”.

De praktiska problem som en tvåstatslösning skulle ge upphov till är givetvis enorma, men hur stora de än må vara är de betydligt mindre än de som uppkommer genom det program som lagts fram på annan plats i denna bok. Först och främst kan inte en sådan stats gränser rätteligen begränsas till Västbanken och Gaza. Även om palestinierna borde passa på att bilda en stat även inom dessa begränsade landområden, måste de tillerkännas rätten att bibehålla sina krav på israeliskt territorium omfattande upp emot halva det område som, på grundval av både ytareal och naturresurser, kommer att ingå i delningen. Att erkänna en stat är inte detsamma som att erkänna dess gränser legitimitet – Bolivia har allt sedan 1800-talet haft anspråk på Chile, kineserna har, precis som japanerna, anspråk på Sovjetunionen, och irländarna har territoriella krav på Storbritannien. Men en dylik gränstvist leder inte till att den andra staten inte erkänns. Ett annat problem är det uppbådande av resurser som krävs för att en delad stat skall kunna stå på egna ben. Det kommer att behövas stor mänsklig hängivenhet och stort ekonomiskt stöd, men i arabvärlden finns bådadera, så det bör inte vara alldeles omöjligt. Undersökningar gjorda av palestinier visar hur ett sådant projekt kan genomföras. För det tredje har vi problemet med rätten till återvändande, dvs varje palestiniers rätt att återvända dit han eller hon ursprungligen kom ifrån. Ingen palestinier kan förnekas rätten att återvända till sin ursprungliga hemort, men vissa omflyttningar av både den israeliska och den palestinska befolkningen kan vara att föredra, eftersom de som stannar kvar inom den andra nationalitetens område kommer att få leva som en nationell minoritet.

Bortsett från problemet med att få araberna att acceptera israelernas rättigheter, är huvudproblemet huruvida israelerna – envisa, kortsynta, arroganta, messianska och med stöd utifrån – kan få att acceptera en dylik lösning. De enorma materiella bördor som, pga landets försvarskostnader, har ålagts det israeliska samhället under de senaste åren, har endast spätt på den orealistiska och i slutändan självutplånande envisheten inom den sionistiska rörelsen. Knappast någon kan vara optimist vad gäller en sådan förändring i israelisk attityd, men det kan knappast ifrågasättas att israelerna snarare skulle gå med på en separat palestinsk stat – i utbyte mot arabiskt erkännande – än att de skulle acceptera att förlora alla Israels statsprivilegier efter ett militärt nederlag. Det är väl snarare så att genom palestiniernas misslyckande att återigen slå fast israelernas rätt till en egen stat och underlåtenhet att kräva en delning har araberna berövats ett betydande moraliskt och politiskt vapen i både regionala och internationella sammanhang, och denna vägran har allvarligt stärkt sionisterna internationellt såväl som inne i Israel. Det finns inga belägg för att palestinierna genom att inte lägga fram detta förslag skulle ha stärkt sin position inför en slutlig förhandlingsomgång. En nationell befrielsekamp som kombinerar militära och politiska handlingar, vilka är underordnade det primära målet – delning är det enda rättvisa och den enda praktiskt framkomliga vägen för palestinierna. Om de föredrar att acceptera andra vägar – till synes lättare men i själva verket svårare att förverkliga – och i fall deras allierade och antagna vänner fortsätter att övertyga

dem om en sådan kurs kommer de att få fortsätta att betala ett fruktansvärt pris som är på gränsen till nationell utplåning.

Och vilket värde kan sättas till visionen om att förena de båda folken i en enad demokratisk stat? Detta är en konstruktiv målsättning men den kan inte åstadkommas med våld. Det är en bra lösning om båda folken är för en förening, men ömsesidig respekt mellan olika folk, ja samt internationalistiskt samarbete, kan endast uppnås sedan varje nations nationella rättigheter har blivit erkända. En påtvingad sammanslagning kommer bara att skapa ännu mer bitterhet. Grundvalen för en socialistisk lösning i Palestina måste ta med dessa fakta i beräkningarna. Att i någon abstrakt internationalisms namn förneka detta kommer endast att förpassa enandet eller socialismen allt längre in i framtiden.

Socialism och demokrati

Om det är så att socialisters ställningstagande i den nationella frågan är föremål för en omfattande debatt gäller detta i mindre grad frågan om demokrati. I detta avseende förespråkar de tre diskussionsdeltagarna något som sannerligen är en skrämmande avvikelse från vad som är principiellt försvarbart eller som kan användas för att mobilisera stöd i praktisk handling. För att logiken i deras ståndpunkter skall bli fullständig krävs i praktiken en politisk diktatur.

Den centrala teorin om demokrati finns skisserad i den del som har titeln "*The Nature of the Political Regime*" (s.51). Qasim diskuterar utsikten för "liberalism" i Palestina, och han är förfärad: "Om vi har ett flerpartistyre kommer det att innebära att vi skulle tvingas införa allmänna val...definitivt inte ett socialistiskt styresskick i den mening vi avser." Zvi ger ett detaljerat svar: "På det politiska planet skulle det därför finnas endast ett parti, endast en politisk organisation, samma organisation som uppnådde segern. Organisationsfrihet skulle finnas på det kulturella och det religiösa planet och även vad gäller fackliga organisationer." Det finns åtminstone tre orsaker till att detta är en oacceptabel lösning – i Palestina och överallt annars. Först och främst har det visat sig att enpartistatsmodellen inte har visat sig vara ett instrument för socialistisk demokrati utan snarare ett verktyg med vilket ett självutnämnt ledarskap bibehåller kontrollen över stats- och partiapparaten. "Politbyråkratins diktatur", som Rudolf Bahro så träffande har beskrivit det, är en förbannelse som måste identifieras, kritiseras och bemötas för vad det är: en travesti på socialism. Den åsikt som förs fram i denna bok är, enligt min mening, oförenlig med varje krav som är del i ett socialistiskt program. Socialismens anspråk på att vara demokratisk, och att dessutom representera något mer än borgerlig demokrati, kan endast upprätthållas om verklig frihet tillåts, däri begreppet organisationsfrihet.

För det andra är inte planerna på att tillåta andra, mindre grundläggande friheter i en stat av detta slag särskilt övertygande. Det skulle vara trevligt att kunna säga att de är naiva, men stundtals förefaller de tämligen cyniska. Diskussionsdeltagarna påstår att fackliga organisationer kommer att tillåtas, men de säger inget om huruvida dessa kan använda sig av sitt främsta vapen, strejken. Vid ett annat tillfälle föreslår Zvi (s.60) att politisk aktivitet som går emot regimen visserligen kan tillåtas men att de inte kan få tillträde till makten. Total demokrati, menar han, kan bara finnas för dem som är med i partiet. Det är alltför mycket som slagit fel för att vi idag skall förlita oss på förslag av den här typen. Människor som avskärmats från makten försöker att åter få tillgång till den utan hänsyn till medel; om de genom grundlagen förnekas tillträde till makten kommer de att ta till icke-grundlagsenliga metoder. Zvis förslag är ett recept för inbördeskrig. Enpartistater tillåter inte demokrati inom partiet, av den anledningen att det saknas en utanförstående kontroll att regler följs. Publiceringsfrihet eller pressfrihet utan politisk frihet är även det en illusion. Vi måste återigen dra oss till minnes hur problematisk socialismens historia har varit.

En tredje anledning att förkasta det här föreslagna socialistiska politiska systemet är av mera praktiska skäl. Varför skulle egentligen någon attraheras av ett dylikt system över huvud taget? Israel har ett borgerligt demokratiskt system som fungerar för dem, så det finns väl ingen anledning till att de skulle överge, eller glömma, den modellen för att i stället acceptera ett enpartistyre. Palestinierna har tillräcklig kunskap om enpartisocialism i länder som Irak och Syrien för att en viss skepticism från deras sida om hur pass demokratiskt det är må ursäktas. Man kommer inte undan tanken att ett sådant system aldrig är genomförbart och att i det palestinska fallet skulle det bara kunna upprätthållas med hjälp av våld, mot massan av både judar och araber och deras önskemål. Det förefaller som om diskussionsdeltagarna inte riktigt inser i vilken hög grad deras förslag saknar överensstämmelse med verkligheten. Avsnitten om politiska rättigheter är påfallande vaga och avspeglar den konflikt som diskussionen inte förmår att lösa, mellan ambitionen att föra fram utsikterna om socialism och demokrati och känslan att en regim tillsatts med hjälp av våld och med likgiltighet inför båda nationalitetens önskemål för sina stater, endast kan upprätthållas med hjälp av ett tvångssystem.

Till detta kan läggas att osäkerheten om varifrån den socialistiska ideologin och rörelsen för att skapa en sådan stat skall komma också skapar svårigheter som, åtminstone i teorin, enbart kan övervinnas genom att förutsätta vad som i praktiken är en ny diktatur, maskerad i en förföris, socialistisk klädedräkt. Palestinierna förtjänar definitivt något bättre, lindrigt sagt. Varje förslag som är för socialism måste utgå från dagens palestinska situation.

Slutsats

Palestinas sak befinner sig på sätt och vis i en starkare ställning idag än någonsin tidigare, sedan 1948. Bland palestinierna har PLO blivit allmänt accepterat som representant för den nationella kampen och som sådan har PLO även vunnit erkännande i arabvärlden och en stor del av den övriga världen. Inom Israel har en betydande minoritet erkänt nödvändigheten att förhandla med palestinierna.

Till och med USA:s ställningstagande har visat sig vara föränderligt. Tidigare har imperialistiska stater stött nationellt självbestämmande när det har varit till deras gagn. 1919 års Versailleskonferens var ett sådant exempel. Under vissa, visserligen inte speciellt troliga, förhållanden skulle USA kunna vara berett att stödja grundandet av en palestinsk stat på ett sätt som även skulle kunna gagna det palestinska folket. Bland palestinier, i synnerhet de som lever under israelisk ockupation, har man allt mer insett och accepterat att Israels existens i Mellanöstern kommer att bli permanent. Men samtidigt finns det flera negativa faktorer i den nuvarande situationen. I ett flertal frågor har palestinierna och större delen av arabvärlden betydande åsiktsskillnader. Detta gäller inte minst frågan om huruvida man skall acceptera Israel som stat. Sadats bortslösande av den möjlighet till en positiv öppning gentemot Israel och den iranska revolutionens genklang har medverkat till ett allmänt politiskt förkastande inom arabvärlden som fått näring från demagogiska regimers intressen. Inom Israel växer en ny chauvinism fram på bred front, sammansatt av såväl som sprungen ur, landets ekonomiska svårigheter.

En verkligt socialistisk och revolutionär strategi för Palestina kan inte grundas på en rent militär kamp eller på en retorisk <principfasthet>. Den består snarare i att mobilisera alla tillgängliga krafter i arabvärlden, i Israel och i resten av världen, för att uppnå en palestinsk statsbildning.

En sådan kamp erfordrar självfallet formerandet av bredast tänkbara front av arabiska krafter men det är också nödvändigt att vädja till den inre oppositionen i Israel och till dem inom de imperialistiska staterna som, av en mängd orsaker, stödjer palestiniernas rättigheter.

Vietnameserna och den kämpande befolkningen i Zimbabwe, för att ta två exempel, avfärdade inte diplomati eller kompromisser som helt och hållet ovärdiga deras nationella kamp. Att automatiskt och oövertänkt vägra befatta sig med sådant politiskt eller diplomatiskt arbete är, trots det skenbart militanta draget, varken revolutionärt eller socialistiskt. Utsikterna att lyckas, att få ett slut på palestiniernas lidande, är under nuvarande omständigheter inte särskilt ljusa. Men om även fortsättningsvis den palestinska saken kommer att motarbetas, då är det endast chauvinister och socialismens fiender, på båda sidor av den israelisk-arabiska gränsen, som drar nytta av detta.

Översättning Stig Eriksson/ Gunnar Odlander

Khalil Nakleh¹

Palestinas valmöjligheter – ett svar till Fred Halliday

Khalil Nakhleh försvarar den palestinska nationella rörelsens inställning gentemot Hallidays kritik, utan att identifiera sig med den bok som Halliday diskuterar, ”Towards a Socialist Republic of Palestine”.

Fred Hallidays kommentarer till den debatt som utgör mer parten av boken *”Towards a Socialist Republic of Palestine”*. (1978) kräver ett seriöst palestinskt svar. Hallidays åsikter är, måhända oavsiktligt, skadliga för debatten, och sätter en hämsko på intellektuella och lidelsefulla undersökningar från palestinskt håll när det gäller att utveckla verkligt demokratiska alternativ till det odemokratiska, plågsamma och förslavande öde som palestinierna nu tvingas leva med.

Den palestinska debatten om de bättre, mer humana, mer demokratiska, antirasistiska möjligheter som finns för vårt framtida samhälle och statsform är inte enbart en övning i att bolla med vad världsmakterna kommer eller inte kommer att göra för oss. Inte heller är det något försök att anpassa vår framtid till vad som är (var) accepterade, vanliga eller ovanliga, lösningar. Vara erfarenheter dikterar några grundläggande principer: a) rasism kan inte bekämpas med omvänd rasism; b) vår kamp är omvälvande och genomsyrar hela samhället och c) den är oåterkallelig, både vad gäller våra erfarenheter och de som de samhällen, i vilka vi lever, gjort. I ljuset av detta förefaller det opolerat och grovt (jag finner inget annat uttryck för det!) för en icke-palestinier, hur mycket socialist han än må vara, att råda oss att acceptera en lösning som institutionaliserar och lagfäster negationen av det vi kämpar för.

För att systematisera det hela kommer mitt kortfattade svar till Fred Hallidays åsikter att rikta in sig först på sättet att närma sig problemet, för det andra på hans premisser och för det tredje, på den lösning som han föreslår. Jag antar att detta inte är en debatt om skarpsinne utan att det är en diskussion mellan kamrater som har olika syn på palestiniernas kroniska situation: utan eget land, förtryckta och olagligförklarade. Ett påtagligt resultat av detta är ett omfattande lidande och en okuvlig kampvilja. Sådan är situationen jag diskuterar och sådan är den personliga passion som ger glöd åt min kamp.

Sättet att närma sig problemet

Enkelt uttryckt är Hallidays kritik mot debatten i ”TaSRoP”, där det inte förespråkas en tvåstatslösning i palestinafrågan (precis som bokens titel indikerar), att det går emot ”den socialistiska standardlösningen” eller ”socialisternas principiella inställning” nämligen delning. Var finns socialisternas standardlösning? Problemet här är att en enhetlig socialistisk linje i frågan om nationell befrielse och självbestämmande helt enkelt inte existerar. Halliday är självfallet medveten om att den ”nationella frågan” eller nationers rätt till självbestämmande kanske är det mest tvetydiga och motsatsfyllda teoretiska begreppet i den marxist-leninistiska traditionen. Men om så nu är fallet, hur utvecklades ”standard” och ”principiella” ställningstaganden? Hänvisar de till Lenins åsikt 1903 för ”proletariatets självbestämmande” eller hans ståndpunkt 1919 där han föresprakade ”nationers självbestämmande”? Eller måhända är hänvisningen till den åsikt Rosa Luxemburg hade, vilken föresprakade ”frihet från nationellt förtryck”? Eller Stalins? Eller Trotskijs?

Lenins åsikt, som kommer närmast vad som skulle kunna beskrivas som ”en principiell socialistisk ståndpunkt” har betecknats som ”aningens vag” och ”mycket svår att få grepp om”.

---

¹ Nakhleh leder Institute for Arab Studies i Belmont. Han har, tillsammans med Elia Zureik, givit ut boken *The Sociology of the Palestinians*.

Horace Davis utvecklar det: Lenin ”var emot nationellt utträde från tsarryssland, i praktiken, men han kämpade hårt för rätten till utträde, i teorin. Dessutom var han den främste kämpen för små nationaliteters rättigheter...” (Horace Davis, *Toward a Marxist Theory of Nationalism*, New York, Monthly Review Press, 1978, s.65).

Det verkar vara klart att en ”standard” eller ”principiell” lösning inte står att finna; det verkar mera vara en av Halliday skapad norm eller idealtyp. Däremot är det möjligt att Halliday refererar till det ställningstagande som stöds av Sovjetunionen och länderna i det socialistiska blocket vad gäller den palestinska-sionistiska konflikten. Men inte heller detta kommer i närheten av en ”standard-” eller ”principiell”-ståndpunkt om Palestina. Det ställningstagande som understöds av socialistiska länder och/eller partiet har inte undgått historiens förändringar – både inom och utanför Palestina, både före och efter 1947. Innan FN röstade för delning det året var den socialistiska ”standardståndpunkten” ett ihärdigt yrkande två-nationaliteters-Palestina (binationalistiskt), fritt från både brittisk och övrig dominans. Men därefter, efter 1948 har åsikten förändrats markant, och det gäller definitivt efter 1967.

Dessa förändringar i den officiella ståndpunkten är med all säkerhet resultatet av att maktbalansen i världen och regionalt förändras. De kommer inte ur någon naturlig socialistisk attityd, utvecklad inom den socialistiska teorin, inte heller från någon samling med ideologisk litteratur. De står för ett accepterande av den minsta gemensamma nämnare som kan tolereras av båda parter i konflikten, och som dessutom kan vinna stöd internationellt. I så fall finns det inget nytt i Hallidays argumentation; allt som vi, palestinerna, ombeds göra, är att acceptera den *dominerande* socialistiska åsikten, som varken är ”standard” eller ”principiell”.

Förutom vad gäller sättet att närma sig problemet, sviktar logiken i Hallidays argumentation, när han kommer in på detaljer.

Förutsättningarna

Hallidays argumentation kan schematiskt summeras på följande sätt: (1) Den palestinska frågan handlar om ”nationellt förtryck”; (2) i situationer av den typen har nationer rätt till en egen stat; (3) eftersom israelerna utgör en nation och palestinerna utgör en nation; (4) har både israeler och palestinier rätt till eget självbestämmande; (5) den socialistiska ”standardlösningen” i frågor om nationellt förtryck är delning.

Jag har i det föregående ägnat mig åt påståendet att delning är det socialistiska ”standardsvaret” vid situationer där förtryck förekommer. Jag skall här koncentrera mig på det grundläggande påståendet:

”Världens judar bildar ingen nation, men israeler är inte blott och bart judar. Israeler är de som är födda i Israel, eller medborgare i det landet; de har en kultur, ett språk och en historia som skiljer sig från judars utanför Israel.”

Hur förhåller det sig egentligen med detta? Även om det stämmer att det nu finns ett landområde som kallas Israel och att de människor som bor där kallas israeler, är det inte riktigt att ”de har en kultur, ett språk och en historia som skiljer sig från judars utanför Israel.” Först och främst talar vi om de 15% av dessa israeliska medborgare (Palestina-araber) som inte delar denna kultur, språk och historia; inte heller delar de majoritetens framtidsförhoppningar. Dessutom är de uteslutna från medborgarskapets fördelar och de är förtryckta i flera avseenden (exempelvis expropriering av land, politisk yttrandefrihet) först och främst på att de är ickejudar, dvs av den anledningen att de inte uppfyller det enda kriterium framför medborgarskap som finns: judiskheten. Därför är, i detta fall, israelerna judar och kategorin ”israelisk”, en vilseledande beteckning.

För det andra, endast judiska israeler, födda i Israel efter 1948, har vad som kan betecknas som en kultur. Men denna kulturs historia kan endast sträcka sig in i den judiska historien. Även om de alla är judiska, bibehåller de olika invandrargrupperna en motsvarande geografisk gruppering som, trots en så pass starkt integrerande institution som armén, understödjer de särarter som finns och som sammanbinder dessa invandrargrupper med landet de kom ifrån. Detta gäller inte de sefardiska judarna, men i deras fall finns det starkare kulturella skillnader och klassklyftor som separerar även dem.

För det tredje, hur skall man ställa sig till den omfattande in- och utvandring som är av så stor vikt för den s k israeliska nationens integritet? Vad kan sägas om de cirka tjugo tusen som årligen har immigrerat från västerlandet för att bli israeler, och om de – i stort lika många – som utvandrat? Är dessa en del av den israeliska staten? Är de närmare halvmiljonen judiska israeler i USA en del av den israeliska nationen? Menar Halliday att ”israelerna i New York” eller Los Angeles har rätt till en stat eller de förtryckta fattiga i Hatikvah-kvarteret i Tel Aviv, eller de amerikanska och brittiska nybyggarna i Carmiel som flyttade dit för att förverkliga sin judiskhet, eller de palestinska araber i Nasareth som har israeliskt medborgarskap?

Vad jag försöker visa är inte att det saknas teoretisk möjlighet för en ”israelisk nation” att utvecklas. Vad jag menar är att det nu, med nuvarande kriterier, inte existerar en sådan stat. Det enda kriterium som används för att definiera medborgarskap i det aktuella landområdet (Israel) är judiskhet, sådan den definieras enligt religiösa lagar. Det är inte frågan om en kulturell socialisation, inte heller går rätten till medborgarskap vidare genom arv.

Lösningen

Eftersom ”standardlösningen” till en situation med nationellt förtryck, enligt Halliday, är delning skall jag avslutningsvis kortfattat kommentera hans föreslagna plan. När man synar hans förslag närmare avslöjas de inre bristerna.

Halliday diskuterar en förändring av det förslag som rör en palestinsk stat på Västbanken och i Gaza, parallellt med den israeliska staten. Det gäller två viktiga punkter; gränsdragningen och palestinernas rätt att återvända. Gränserna kan, menar han, inte ”rätteligen begränsas till Västbanken och Gaza...(palestinerna) måste tillerkännas rätten att bibehålla sina krav på...upp emot halva det område som...kommer att ingå i delningen.” Med andra ord så föreslår Halliday ett program som i grunden följer riktlinjerna i FN:s delningsplan från 1947.

Den andra väsentliga förändringen är ”varje palestiners rätt att återvända dit han eller hon ursprungligen kom ifrån.” Detta förslag utmanar givetvis inte den israeliska ”Lagen om återvändande” vilken antogs 1950 och varit i kraft sedan dess. Lagen innebär: en stat för palestinerna på Västbanken och i Gaza, som kan innefatta ytterligare områden – upp emot hälften av den totala ytan – taget från Israels nuvarande territorium, och rättigheter för palestinier att återvända till sina ursprungsorter i Palestina.

Eftersom denna diskussion inte egentligen gäller att fastställa de olika förslagens meriter skall jag begränsa mig till de implikationer som kommer ur den lösning som Halliday angett.

Å ena sidan argumenterar Halliday för den ”israeliska nationens” självbestämmande, förmodligen inom det område som de karvade ur Palestina 1948, och som de kallar Israel; men å den andra antyder han att området behöver fördelas om för att gagna en palestinsk stat. Enligt vilka riktlinjer? Varför just halva området? Är det en numerisk kvot, och i så fall, skall den förändras med ändrad demografisk sammansättning i de två grupperna? Hur pass logiskt är egentligen detta sätt att lösa problemet?

Frågan om gränsdragning är intimt förbunden med förslaget om ”rättighet att återvända”. En palestinsk rätt att återvända undergräver den israeliska statens judiskhet. Ett sionistiskt-judiskt

Israel är för den stora majoriteten av israeliska judar ett förverkligande av deras rätt till självbestämmande. Om Halliday argumenterar för deras rätt till statsbildning, vilket han gör, då kan han inte i samma andetag argumentera för denna 'rättighets motsats. I praktiken är det just detta han gör och det är skälet till att hans argumentation, på flera olika nivåer inte håller.

En betydligt mindre komplicerad fråga, som utgör kärnan i palestinaproblemet, gör Hallidays argumentation överflödig. Har någon folkgrupp, vare sig de utgör en nation eller ej, tolkat sin rätt till självbestämmande på sådant sätt att de tar ifrån en annan folkgrupp rätten till en fri och oberoende existens i deras land? Vi, palestinierna, besvarade denna fråga nekande för minst sextio år sedan. Av den anledningen avser vi vår kamp vara av det mest väsentliga slaget. Följaktligen undviker alla förslag om delning den grundläggande karaktären hos den aktuella konflikten – förutsatt att de inte är framlagda på grund av taktisk hänsyn. Vår valmöjlighet gäller därför inte på vilken del av Palestina som vi kan förvandla vårt självbestämmande till en regering och en flagga – hur skulle det kunna vara självbestämmande? Vår valmöjlighet är, som jag ser det, endast en – hur kan vi bäst befria vårt land, vårt samhälle och vår framtid; hur skall vi bäst kunna skapa demokratiska och fria institutioner där inga tidigare har funnits. Det finns ingen så kallad ”principiell socialistisk ståndpunkt” som ger oss råd i det fallet.

Översättning Stig Eriksson/ Gunnar Odlander

Artikeln är en översättning ur tidskriften *Merip Reports* Nr 96, maj 1981.

Naim Khader

”För en socialistisk palestinsk republik”

Naim Khader¹ har tillsammans med den israeliska antisionisten Uri Davis och den palestinske poeten Fowsixel-Azmar redigerat ”Towards a Socialist Republic of Palestine”, vars syn avviker både från PLO:s officiella och från Sa'id/Machovers genom att vilja åtskilja stat och nationalitet. Vi publicerar hans svar på en kritik av boken från Emlie Tuma, en av ledarna för Rakakh.

Personligen anser jag att det är nödvändigt med en demokratisk stat över hela det palestinska området för att tillförsäkra alla invånarna – kristna, judar, muslimer – samma rättigheter och skyldigheter. Den demokratiska staten är dessutom, till syvende och sist, den enda varaktiga, rättvisa och rättfärdiga helhetslösningen, såväl på det palestinska-arabiska folkets som på de israeliska judarnas problem.

Jag är övertygad om att varje lösning som inte uppfyller detta strategiska mål endast blir tillfällig – dvs endast en förberedelse för en fullständig demokratisk lösning. Utan tvivel utgör varje övergångslösning som inte är ett led i upprättandet av en demokratisk stat, ett hot mot de progressiva och revolutionära delarna av den palestinska revolutionen, eller bidrar åtminstone till att hålla dem tillbaka. En sådan dellösning innebär att den progressiva rörelsen i Mellanöstern, och även i hela den arabiska världen, försvagas, eftersom den förstärker den sionistiska ideologin i Palestina. Denna ideologi är till sin natur en expansiv, imperialistisk och reaktionär fiendes ideologi, som skoningslöst kommer att angripa varje progressiv rörelse som utvecklas i området, precis som den gjort gång på gång sedan den trängt in i den arabiska världens hjärta, Palestina. Någon fred i Mellanöstern är inte möjlig med mindre än att den sionistiska ideologin, såsom den nu formuleras och tillämpas, avskaffas. Endast den demokratiska lösningen, dvs upprättandet av en demokratisk stat, kan leda till en upplösning av den sionistiska rörelsen, och gynna ett alternativ som kan godtas såväl av de judar som för närvarande är bosatta i Palestina, som av de palestinska-arabiska folket i landsflykt och i ockuperade områden.

Tesen om den demokratiska staten är en revolutionär tes, som försvaras av alla grupper som bär upp den palestinska revolutionen, särskilt av den palestinska befrielseorganisationen, som är den enda rättmätiga företrädaren för det palestinska folket. Det är en tes som visar hur principfast, fredlig, genomtänkt och djupt engagerad i försvaret av människovärdet den palestinska revolutionen är. Denna tes höjer sig över uppfattningen att den sionistiska fienden måste bekämpas, och vänder sig i stället till den enskilde israeliske juden med en inbjudan till fredlig och broderlig samlevnad. Den är överlägsen iden om krig, förstörelse och dödande, därför att den överensstämmer med historiens gång, och pekar framåt mot uppbyggnaden efter kriget. Den visar att palestinierna inte slåss därför att de skulle älska krig eller för att hämnas (då hämnd är någonting negativt och destruktivt, medan befrielse är någonting positivt och konstruktivt), utan för att befria landet och människorna, oavsett religion. Vi slåss inte mot judarna därför att de är judar, för att döda dem, fördriva dem eller kasta dem i havet. Vi för en oförsonlig kamp mot besittningstagaren oavsett vilken religion, ras eller vilket land han tillhör. Vi har tidigare kämpat mot de katolska korsfararna, de muslimska ottomanerna och de protestantiska britterna, som en efter en, i tur och ordning, invaderat landet. På samma sätt kämpar vi nu mot den judiska sionisten i hans egenskap av ockupant.

¹ Naim Khader var PLO:s representant i Bryssel. Han mördades 1981 av Abu Nidal gruppen.

Artikeln är översatt ur boken *Debate on Palestine*, Fouzi el-Ansmar, Uri Davis, Naim Khader (red.), Ithaca Press, London 1981.

Tesen om den demokratiska staten är en humanistisk revolutionär tes. Befrielse under koloniala förhållanden innebär ofta att den utländska kolonisatören fördrivs och den landsförvisade befolkningen tillåts återvända till sitt hem och land. Eftersom vi förstår det judiska folkets problem och är övertygade om att revolutionen måste innebära landets och människornas befrielse, har vi föreslagit en demokratisk stat som erbjuder varje människa som för närvarande är bosatt i Palestina – inklusive utlänningen som kommit till Palestina som inkräktare, besittningstagare och kolonisatör – möjlighet att stanna, leva med oss i fred, och tillsammans med oss skapa ett demokratiskt samhälle i vilket alla åtnjuter samma rättigheter och samma skyldigheter oavsett kön, färg eller religion. Vi avser inte att med detta förslag föra någon bakom ljuset. Inte heller för vi fram det som ren och skär propaganda.

Den demokratiska statens namn

Staten kommer tveklöst att vara en republik och kallas Palestina, det historiska namn landet alltid, genom århundradena, haft. Därför talar vi om den Demokratiska Republiken Palestina. Vi undviker ordet sekulär för att inte bli beskyllda för att vilja avskaffa religionen. Det vill vi inte. Däremot anser vi att religionen är en personlig fråga, som handlar om individens tro, och att det är otillåtligt att använda den som kriterium på invånarnas rättigheter och skyldigheter. Hade vi föreslagit en sekulär palestinsk republik finns det risk för att man i Väst, där själva sekularismen nästan blivit en religion, trott att vi definierade en stat med bestämd trosbekännelse. Vi talar inte om en fler-religioners stat eftersom vi inte vill påtvinga någon religion. Självfallet talar vi inte heller om en flyktingstat. Däremot talar vi om en demokratisk stat i vilken religionen är en personlig fråga och i vilken religiös tradition respekteras, men inte tillåts påverka sättet att styra landet eller fastställa medborgerliga rättigheter och skyldigheter. Vi talar inte om en progressiv stat eftersom det är självklart att en sann demokratisk stat måst vara progressiv.

Vi talar inte heller om en folkstat, eftersom ordet republik i sig inbegriper iden om folkets – hela folkets – deltagande i landets regering i enlighet med gemensamt fattade beslut. Vi talar inte heller om en socialistisk stat då begreppet ”socialism” blivit så oerhört förvrängt i vår tid. Hur många partier, grupper eller regeringar i vilka socialismen lyser med sin frånvaro, kallar sig inte för socialistiska? Enligt vår mening betyder socialism rättvis fördelning av rikedom, privilegier och ansvarigheter på alla nivåer, att principer och inte makt styr, samt fria, allmänna val. Är demokrati någonting annat än denna definition av socialism? Vi menar självfallet sann demokrati. En demokratisk republik kommer inte att tillåta de mäktiga att förtrycka de svaga, de rika att exploatera de fattiga, och minoriteten att bestämma över majoritetens öde. Socialismen kommer inte att värderas efter de uttalanden och slagord som förs fram i dess namn, utan utifrån handlingar och resultat. Vi föredrar en demokratisk stat som tillämpar socialismen, framför en som kallar sig socialistisk men vars enda gemensamma nämnare med socialism och social rättvisa är namnet. Vi begränsar oss därför till ”Den demokratiska republiken Palestina”. Jag är inte nöjd med titeln på denna bok, och anser att den i stället borde ha varit ”För en demokratisk palestinsk republik”.

Väpnad kamp

Jag tvivlar inte ett ögonblick på att den väpnade kampen kommer att förbli den enda framkomliga vägen så länge som den sionistiska ideologin har hegemoni över de israeliska ledarnas medvetande, och så länge den vägleder deras rasistiska, expansionistiska och förtryckande handlingar. Helt säkert har de som levt under sionismen och farit illa av den under många år, kommit fram till samma slutsats, även om särskilda omständigheter, eller deras önskan att hålla sig inom ramarna för den legalitet de blivit påtvingade av sionismen, hindrar dem från att uttrycka den offentligt. Så länge som sionismen fortsätter att hålla såväl

det israeliska ledarskapets som enskilda israelers medvetande i sitt grepp, kommer frågan om den palestinska revolutionen och de patriotiska styrkorna att förbli en fråga om liv och död, och inte om ockupation och tillbakadragande. Detta är min övertygelse. Den överensstämmer med det palestinska nationella fördraget och de patriotiska nationella rådets resolutioner. Det innebär inte att jag avfärdar allt annat än en militär lösning som möjliggör att den sionistiska ideologin och praktiken avskaffas i ett enda svep och i en enda strid. Jag tror på ett förlängt folkligt befrielsekrig, och på beslutsam och ihärdig daglig kamp. Likaså tror jag på stadier, och att varje framsteg vi gör till följd av vår kamp och strävan, är ett bakslag för vår fiende, varje seger vi uppnår ett nederlag för vår fiende. Men vi måste vara på vår vakt så att våra framsteg inte förblindar oss, och det vi anser vara ett nederlag för fienden förvandlas till ett andrum som tillåter fienden att samla sina styrkor, genomföra en våldsammare attack, och vinna en större seger.

Min övertygelse om nödvändigheten av att föra väpnad kamp mot sionismen sammanfaller med min starka övertygelse om den politiska kampens betydelse. Jag anser att politisk kamp är nödvändig, och dessutom ett av de grundläggande villkoren för att segra. Den väpnade kampen blir mycket mindre slagkraftig om den inte åtföljs av politisk strid. Det är därför som den palestinska befrielseorganisationens politiska och diplomatiska landvinningar, särskilt det senaste årets, är så oerhört betydelsefulla. Dessa landvinningar var inte en följd, vilket somliga vill göra gällande, av ett ökat väpnat motstånd från den palestinska befrielseorganisationens sida. Det råder inget tvivel om att den politiska kamp som oundvikligen följer med militära påtryckningar, tvingar ett stort antal judar, som är påverkade av den sionistiska ideologin, att granska den, och inse att den utgör ett politiskt, nationellt och även ett fysiskt hot, inte enbart för de palestinska araberna, utan även för judarna själva, som faktiskt är dess offer. Ett antal av dessa judar och israeler kommer säkert så småningom att börja delta i kampen sida vid sida med palestinierna. Det finns ingenting som kan hindra dem från att delta i en väpnad kamp mot sionismen och den reaktion, exploatering och imperialism den är ett uttryck för. Befinner sig inte de judar som står på vår sida i kampen i samma skyttegrav?

Det palestinska folket har burit vapen, oupphörligen förespråkat väpnad revolution, och givit sig in i en politisk kamp som oundvikligen kommer att trappas upp. Det finns judar och israeler som kämpar fullständigt hängivet på vår sida, och det finns judar som har burit vapen i solidaritet med oss, och de som är beredda att göra det när tiden är mogen. Detta är mycket hoppingivande, eftersom alla progressiva krafter i området delar ansvaret för Palestinas befrielse och upprättandet av den demokratiska staten. Självklart vilar det största ansvaret på den palestinska revolutionens axlar, inte därför att vi skulle förringa judarnas roll, som Dr Emile Tuma påstår att vi gör, utan därför att de palestinska araberna är förtryckta och fördrivna, och har förstått sionismens natur, dess ambitioner, tänkesätt, och det hot den utgör. Sionismen kan inte längre vilseleda någon av dem. Judarna däremot är fortfarande förledda av den sionistiska ideologin och praktiken, och kommer först så småningom att delta i vår kamp. Varje grupp bland judarna som blir övertygad om rättvisan, allvaret och betydelsen av vår sak för palestiniernas och israelernas gemensamma framtid, kommer att ansluta sig till vår kamp.

Det är mycket svårt att föreställa sig att alla israeler skulle ändra sin politiska övertygelse över en natt. Precis som i Sovjetunionen under den (ärorika) oktoberrevolutionen och i Frankrike under den franska revolutionen, finns det alltid en förtrupp som går i spetsen för revolutionen, medan majoriteten av folket ansluter sig till kampen när revolutionen redan påbörjats och anammar dess principer när den väl segrat. Vi förbiser inte judarna när vi kartlägger den väpnade kampen, utan vi utgår ifrån verkligheten, det nödvändiga och det sannolika, och vi tror inte på under. Är det inte så att oktoberrevolutionen och framväxten av den socialistiska staten utgjorde ett grundläggande villkor för den politiska och sociala omvändelsen av

hundratusentals ryssar? Vem vågar påstå att hela det ryska folket omfattade socialismen, eller kommunismen före revolutionen?

Det är sant att vi inte kan påtvinga judarna i landet revolutionen mot deras vilja, men vi kan lyckas vinna dem för vår sak om det uppstår en förtrupp i Israel, beredd att verka för revolutionen. Är Dr Tuma rädd för en sådan revolution? Är han rädd för att det skall bildas styrkor i Israel beredda att delta även med vapen i kampen? Är han rädd för att om en sådan revolution uppstår, vilket den helt säkert kommer att göra en dag, så kommer den att dra mattan under fötterna på politiska ledare som strävar efter monopolet över patriotismen, och tvinga dem att fullfölja sina historiska förpliktelser? Doktors kommentarer och hans uppenbara oro får mig att tro att det är just det han är rädd för. På samma sätt tror jag att det finns styrkor i landet (vars patriotism och hängivelse jag inte betvivlar), som bidrar till att förvränga och dämpa motsättningarna och därmed förhindra eller fördröja explosionen.

Jag håller fullständigt med Dr Emile Tuma när han säger att ”Målet och de grundläggande villkoren som bestämmer hur kampen för nationell befrielse skall föras, bestämmer också kampen för socialismen”. Jag håller även med när han säger: ”Alla folkens rätt att välja sådana kampmetoder som passar deras förhållanden och överensstämmer med deras mål”. Detta är i själva verket den palestinska befrielseorganisationens politik, som jag stöder och verkar för. Man får emellertid inte glömma att det är revolutionärens rättighet, ja t o m hans skyldighet att kämpa för att skapa de objektiva villkoren för revolution och befrielse. Vi hoppas att de rådande objektiva villkoren som skapats av det palestinska folkets och de övertygade judiska allierades kamp, kommer att förändras. Vi hoppas att den nuvarande maktbalansen, som inte gynnar revolutionen, också kommer att förändras. Kommer vi inte att lyckas få fram medel anpassade för de nya villkoren som revolutionärernas väpnade kamp skapat? Den sanna revolutionen utgår ifrån det som är möjligt, och driver kampen mot det som är nödvändigt att uppnå. Tror Dr Emile Tuma att de objektiva villkoren är eviga och oföränderliga? Om det vore så, hade den palestinska revolutionen inte sett dagens ljus eller gjort några landvinningar.

Det är sant att det funnits befrielseörelser som tvingats gripa till vapen, medan andra inte behövt göra det. För det palestinska folket har historien visat att fienden och dess allierade inte kommer att tillåta det någon annan väg än den väpnade kampens. Om Fateh inte skjutit det första skottet 1965, och om det palestinska folket hade begränsat sig till politisk kamp och fredliga medel, hade det inte funnits någon palestinsk revolution i dag. Det hade inte heller lyckats avtvinga världen ett erkännande. Det skulle inte heller i dag finnas någon som diskuterade frågan om våra nationella rättigheter, vår rätt till självbestämmande och till att upprätta en oberoende palestinsk stat under den palestinska befrielseorganisationens ledning. Jag kan t o m påstå att om den väpnade revolutionen inte hade vuxit fram skulle vi inte i Al-Ittihad kunnat läsa artiklar om det palestinska folkets nationella rättigheter, och nödvändigheten av att erkänna dem.

Rätten till självbestämmande

Efter att ha citerat Friedrich Engels, säger Dr Emile Tuma, och hans påstående är oerhört viktigt, att ”Det palestinska-arabiska folket kan inte bortse från det israeliska-judiska folkets rätt till självbestämmande i den oberoende stat som det skapat åt sig själv...”. Här blir det uppenbart att doktorn har en bristande förståelse av innebörden av begreppet ”folk”, och värre ändå, av rätten till självbestämmande. Jag vill inte fråga honom vem som är en jude. Inte heller om judaismen är en religion, ett folk eller en nation. Jag vill inte ge mig in i en fruktlös diskussion om det rimliga eller orimliga i att definiera israelerna som ett folk. Jag skall inte fråga honom om vi bör skilja mellan israeler som ett folk – om detta är rätta termen – och sionistiska judar som är utspridda över världen och till vilka sionismen förlänat ”rätten att

återvända". Jag skall här begränsa mig till att citera den judiske historikern Maxime Rodinsons påstående att "Israelerna är en nation som fortfarande håller på att bildas". Jag tillägger ingenting, och överlåter åt israeler, sionister och icke-sionistiska judar att diskutera frågan så mycket de önskar, och att definiera sig själva som de anser bäst.

Men jag förstår inte hur Dr Tuma kan tillerkänna israelerna rätten till självbestämmande. Det är sant att rätten till självbestämmande är en grundläggande rättighet som erkänns av internationell lag, fastslags av Förenta Nationerna vid mer än ett tillfälle, och som många stater i Tredje världen som under de senaste åren erövat sin självständighet, kämpar för. Men man kan kämpa för rätten till självbestämmande på egen mark, inte på andras. Det algeriska folket kan inte försöka vinna sin rätt till självbestämmande på belgisk mark, det syriska folket kan inte försöka vinna den på pakistanskt mark, och det irländska folket gör inte anspråk på sin rätt till självbestämmande på italiensk eller palestinsk mark under förevändning att det är katolskt. Inte heller kämpar det nicaraguanska folket för sin rätt till självbestämmande på spansk mark på att deras förfäder levde i eller befolkade det landet. Med vilken rätt tillerkänner därför doktorn sionistiska judar rätt till självbestämmande på vårt folks mark i Palestina? Är det därför att Palestina är deras historiska hemland? Om så är fallet har jag inte rätt att kräva israeliskt tillbakadragande från en enda tum av Palestina. Eller är det därför att doktorn tror på styrkans logik och erkänner att sionisterna erövat denna rätt med våld och därmed äger landet? Om så är fallet, innebär det att vi och araberna har rätt att helt utplåna Israel när styrkeförhållandena förändras. Eller beror det på att doktorn tror på *fait accompli* politiken? Vilket svaret på denna fråga än är, så är det felaktigt och farligt.

Akilleshälen i den israeliska statens existens är faktumet att den inte har något existensberättigande. Styrkan i det palestinska argumentet ligger i att det palestinska folket bekämpar en enhet som saknar legitimitet och upprättats genom militär makt, våld och terrorism. Inte heller delningsresolutionen FN antog 1947 tillmäter staten Israel någon legitimitet. Detta av två skäl. För det första därför att det är en rekommendation från Generalförsamlingen och inte Säkerhetsrådets resolution, och för det andra därför att Generalförsamlingen inte har mandat att anta rekommendationer som strider mot författningens principer. Den viktigaste bland dem är rätten till självbestämmande för folk i sitt land, och det är värt att komma ihåg att Golda Meir vid ett tillfälle sade till några studenter som förespråkade tillbakadragande från de ockuperade områdena "Om vi drar oss tillbaka från Hebron från Jerusalem och från Nablus, vad skulle då rättfärdiga vår närvaro i Haifa, Jaffa och Lydda?" Hon hade rätt, eftersom sionisterna ockuperade en del av Palestina med våld 1967. Är det nödvändigt att påminna läsaren om att Israel 1947-48 ockuperade 25% av palestinskt land utöver den del de blivit tilldelade av FN.

Israelerna har därför ingen rätt till självbestämmande i Palestina. Detta måste man ha helt klart för sig. När det palestinska folket upprättar en demokratisk stat i Palestina, kommer den att inbegripa, som vår broder Yaser Arafat sade i sitt tal inför FN, alla judar som för närvarande bor i Palestina. Skulle det palestinsk-arabiska folket gå med på att en oberoende stat på en del av Palestina upprättades, skulle det vara en stor eftergift som vittnar om dess generositet och humanism. Vi är beredda att tillerkänna de som inte har någon rätt lika rättigheter, och vi är beredda att leva på jämställd fot med de som dagligen fördrivit, skingrat och massakrerat oss, och som även nu försöker tillintetgöra oss. Vi är beredda att i vårt kära land, som våra partners ta emot de som kom som kolonisationer och försökte fördriva oss från vårt land, lägga beslag på det och upprätta en judisk stat på det. Detta är vad doktorn måste förstå. Makt och ockupation ger inga rättigheter. Korsfarariket gav inte det kristna Europa några rättigheter över Palestina. Varför talar han då om "det judiska folkets rätt till självbestämmande?"

Kulturellt självbestämmande

Jag vill begränsa mig till att säga följande: Vi vill inte verka för en minoritets herravälde över majoriteten, eller för majoritetens herravälde över minoriteten. Vi vill inte radera ut någon kultur, eller döda något språk, eller eliminera någon religion, därför att de tillhör en minoritet. Vi vill att alla folk eller grupper eller minoriteter skall kunna leva i ett demokratisk Palestina och behålla sina särskilda språk och kulturer. Vidare vill vi ge alla dessa det stöd de behöver och oss alla de nödvändiga medlen för att förstärka, fördjupa och berika det demokratiska samhället. Jag vill inte påtvinga alla som har rätt att bo i ett demokratiskt Palestina, det arabiska språket, och kulturen.

Jag kommer självfallet också att avvisa varje försök att påtvinga mig ett främmande språk eller en främmande kultur. Det borde vara möjligt för ett antal språk och kulturer att leva tillsammans och berika varandra, med bibehållet religiöst, språkligt och kulturellt oberoende, och utan diskriminering, förföljelse eller förtryck.

Är detta en dröm eller en fantasi? Kanske det, men det är en slagkämpes uppgift att förändra dröm till verklighet, särskilt om denna dröm består av lycka, oberoende, demokrati och anständigt liv för miljoner invånare.

Dessa är personliga funderingar, inte färdiga tankar jag tagit över från Marx eller Lenin. Jag för fram dem med största ödmjukhet. Jag må ha fel i en del saker, och jag är beredd att ändra mig om någon broder övertygar mig om att jag har fel. Men jag kommer inte att låta smutskastning och förtal hindra mig från att föra fram mina åsikter. Jag söker argument och seriös logik, och hoppas finna dem i en kommande kommentar från Emile Tuma.

Översättning Christina Schmidt